

ANAYASA BOŞLUĞU

geçen yok. ANAP, muhalefet partilerine gönderdiği çağrıda, "AT'a girmeye uygun, 12 Eylül'ün gölgesinin bulunmadığı" bir anayasa önerdi. TBKP, "halkın yazdığı bir anayasanın süngüyle kazanamayacağını" savunuyor. (Sayfa: 6-7)

SIYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ

12

11-24 HAZİRAN 1989 1500 LIRA

adımlar KAN KAYBI

ÇİN'DE MUHAFAZAKÂRLIĞIN ÇÖKÜŞÜ

Çin bütün dünyanın gündeminin ilk sırasında. Öğrencilerin ön planda sözcülüğünü yaptığı demokrasi hareketi, beklenmedik bir şekilde bastırıldı. Sosyalizme kan sıçradı. Bu kanlı

bastırmaya hangi süreçlerin sonunda, nasıl gelindi? Göstericiler ne istiyor? İktidar çatışmasının arka planı. Çin nereye gidecek? (Sayfa: 12-14)

Hiç kimse 1982 Anayasası'ndan hoşnut değil. Evren dahil, hiç kimse savunmuyor, sahiplenmiyor. Fakat halkın katılımıyla demokratik bir anayasa hazırlanması için harekete

► SHP KURULTAYI SÖZÜMLERİ İÇİNDE

SHP her sekiz ayda bir kurultay topluyor. Delegeler ölerine konan

alternatiflerden birini seçiyorlar. Yine de tabandan beklenmedik sesler gelmeye devam ediyor. (Sayfa: 4-5)

► TBKP, BULGARİSTAN'DA OLUP BİTENİN KAYGI DUYUYOR

ANAP'ın yeni anayasa atağı. Muhalefet partilerine gönderilen çağrıda, "AT'a girmeye uygun anayasa" hazırlanması için işbirliği önerildi. ANAP, yeni anayasada "12 Eylül'ün gölgesinin bulunmamasını" istiyor. TBKP, yeni bir anayasa tartışmasının ciddiye alınmasını isterken, "halkın yazdığı anayasanın süngüyle kazanamayacağını" vurguluyor. (Sayfa: 6-7)

► "ULUSAL GURURUMUZ" NASIL İNCİNİYOR

Yeşilyurt davası yakında başlayacak. Ülke içinde yazılıp konuşulmuyor. Ama bütün Avrupa kamuoyunun gözü üstünde... Öbür yandan da silahlı köy korucularının marifetleri... Hane "ulusal zıdır?" Kim zedeliyor?... (Sayfa: 11)

Demokrasi gündemindeki yeni vazgeçilmez

ANAP'IN YENİ ANAYASA AĞAĞI

"Anayasa değişikliği teklifimizde gayet ciddiye."

Arkasında bir cinlik yoktur", diyor

ANAP Genel Başkan Yardımcısı Metin Gürdere, y. ni anayasada "12 Eylül'ün gölgesi bulunmaması" gerekliliğini söyledi.

Adımlar (Ankara)-Başbakan Turgut Özal'ın 26 Mart yeri seçimlerinin ardından, sürerli bir açıklamayla gündeme getirdiği "yeni ve referanssız bir anayasa" önerisi, o günlerde anayasa hukukçularının ve demokrasî güçlerinin "serinlikleri değerdendirilmesi" dâvâda pek yarıtı uyandırmayınca, ortaya arkı "kapanımı" görüyle bakıldı. Çünkü Özal'ın önerisi, özellikle Anayasa Mahkemesi'ne ilişkin de-

ğerlendirmeleri nedeniyle, gerek hukuk kurulları, gerek muhalif partilerinlerin peşin "ret" yanıtı almıştı.

SHP Genel Başkanı Erdal İnönü, o günlerde yaptığı açıklamada, ayrıntıların ardındanın anayasa önerisini, "dikatarlık, zihniyet" olarak nitelendirdi. DYP Genel Başkan Süleyman Demirel'e göre ise, bu kuşullarda Anayasa tartışması

aktırmak, "Halkın derdini unutturmak, üstüne bir örtü örtmek"ti. Da-ha, havada su dönmek"ti.

Kimi çevreler de Özal'ın "mini anayasa" çağırısını, bir "seçim manevrası" biçiminde değerlendire- rek ciddiye almadı. Ancak, Başba- kan Özal, seçimlerden sonra da Anayasa tartışmasını sürdürerek, bu konuda samimi olduğunu kanıtla- maaya çalıştı.

Muhalif partileri anayasa tar-

tışmasına girmeyeceği özen gösterir- ken, ANAP'ın bu konuda yeniden baş- laşma kâğıdı, ANAP Genel Başkan Yardımcısı Metin Gürdere, 31 Mayıs gün- üne Ankara'da Parti Genel Merkez'i- nde düzenlenen basın toplantısında, "Kısa, basit ve sade anayasa" öneri- sinin yeniden gündeme getirdi. Gür- dere, Anayasa değişikliği ile ilgili çağrı mektubunu SHP ve DYP ge- nel başkanlarına gönderirken de, "12 Eylül'ün gölgesinden kurtarı-

maş bir anayasa" istediklerini, bu konuda hiçbir önkoşulları bulunma- dığını ve amaçlarını "oylamaya olmadıkları" açıkladı.

"1982 Anayasası'nın yarımını ge- riye bırakarak", vurgulayan Metin Gürdere, bu nedenle yeni bir anayasa hazırlamanın zorunlu du- ruma geldiğini vurgulayarak, ANAP' ın yeni anayasa için onayladığı 6 tem- el ilkeyi işe şöyle sıralayordu:

"Bize göre yeni Anayasa,

1- Toplumun sınırlarını, köşelerini ve toplumun kendiliğinden gelişmesini en- gelleden değişik, gelişiminin ve kalkın- manın motoru olarak, çağday ol- makta ve ileri, Türk toplum yapısı- nın 2000'li yıllara ve ötesine taşıya- cak.

2- Basit, sade, kolay anlaşılabilir, referansız girmeye, zorunlu hale- tiren, her türlü kısıtları ortadan kaldır- mada, değişikliklere karşı,

3- Devletin sekilli, temel esasları- nı ve cumhurbaşkanlığı niteliklerini be- lirleyecek, devletin ne yapacağıni de- ğil, nelei yapmayacağını sınırları- nı koymak,

4- Eşgemenlik kayıtsız partizay mîle- letine veren, seçimin organları ve in- sanların ancağıni, istisnasızlığını önören,

TBKP'nin anayasa değişikliği ve erken seçim yaklaşımı

"HALKIN YAZDIĞI ANAYASA SÜNGÜLE KAZINAMAZ"

Anayasa değişikliği için hemen bugünden harekete geçmeye evet; ama halkın eseri olan bir değişiklik için... Erken seçime evet; ama mümkün olan en demokratik kuşullarda yapılacak bir erken seçim için...

Türkiye Birlik Komünist Parti- si, anayasa değişikliği ve erken seçim hakkında bir açıklama yapıp, gündemin başında yer alan iki konuya ilişkin görüşleri di- ğerildi.

7 Haziran 1989 günü yapılan TBKP açıklamasında, ANAP öne- timinin parlamentodaki muhalif partilerine, anayasa değişikliği soru- nusunu görüşme önerisini yitirdiği; bu önerinin öncülerinden farklı ola- rak, anayasadaki değişikliklerin re- çiminden sonra yürürlüğe girmesi gör- süyle birleştirildiği ve parlamen- todaki muhalif partilerine resmi bir bayrakıyla görüşme ça- rışında bulunduğları hatırlatılarak, şöyle devam ediliyor:

ANAP güven vermiyor

"Türkiye'de demokrasiye geçmek için öncelikli ve temel engel- lerden birisi 1982 Anayasası'dır ve bu Anayasa'da çok kötüde değişik- likler yapılması mümkün temel ne- selerinden birisidir.

Bu Anayasada Türkiye'yi ku- runmak hem zorunlu ve hem de- ğer zamanında daha fazla olana- klandırır.

Ne var ki, ANAP yönetiminin olgunlaşması bir çoğu, başta Tur- ğut Özal olmak üzere, 12 Eylül dar- basıyla kurulan rejimi desteklemi- ve, bu rejimin uygulayıcısı olarak, 1982 Anayasası'nı hazırlama faaliyet- lerinde bu anayasa "eser" olu- yuneye çağırılmadılar. Buna karşın, aynı dönemde, bütün devrimi- ni güçler güc, TBKP'yi oluşturan TIP ve TKP de, her türlü beklentiye göre-

alarak halkı anayasa "teçer" deme- ye çalışıyorlardı. Anayasayı değis- tirmekten söz eden bir hükümetin yönetimi günümüz Türkiye'inde is- te, şu zamanda TBKP Başkanı Sir- gin ve Genel Sekreter Kurtulay'ya yar- galıyan DGM, şu konuları konuş- maları bir de, "anayasaya hayır kampanyası düzenleme" suçundan (1) yargılanmaktadır.

Diğer taraftan, ANAP yönetimi, demokratik bir anayasa yapma adı- altında, kuvvetler ayrılığı ilkesini re- zideyeli emrelerle yol açabilecek ki- mi değişiklik önerilerini de dile ge- tirmektedir. Bir yandan demokratik bir anayasadan söz etmek, öte yan- da da böyle demokratik bir anaya- sanın hükümetler tarafından ihlâ- sine karşı yarı denetimini ortadan kaldırarak birbiriyle bağdaşmayan işi yapıyorlarmış. ANAP'ın demok- ratik bir anayasa temeliyle, keyfi yö- netim arzusu onun anayasa değis- likleri önerileriyle yer alan ciheli görü- şeridir. Halkın devleti ilkesi TC Ana- yasasının temel düşüncesidir olmalıdır.

Nihayet, anayasa değişikliği öne- risinde, İhtilâlinin erken seçimden ka- rınma manevrasınına bariyerle de- vâdır. Erken seçim taleplerine kul- lak tıkayan hükümet, anayasa değis- tikliği işi gerekli hazırlıkları, zen- di konularının yeniden gündelerim- e ve zaman kazandırmak amacıyla kullanmak istiyorsa, bu, onun ana- yasaya değişikliği önerisinde tamimi olamazlığı ortaya koyar.

Bütün bunlardan dolayı, Özal'ın anayasa değişikliği önerisi, aynı- yâzda değil, partinin demokratik mu- haliflerin ve millet komşusunun halkı kuşulda tekerdütlerine yete-

mektedir."

Açıklamada daha sonra, TBKP'nin ANAP'ın yarattığı "korku ve tereddütlere rağmen, anayasa değis- tikliği önerisini gündem dışına itme- nin doğru olamayacağı" kanısında" olduğunu belirtirken, DYP ve SHP'nin tutumuna değiniliyor.

"DYP yönetiminin şu son za- manlarda yaptığı kimi açıklamalar, bu partinin savunduğu kimi demok- ratik görüşlerden 82 Anayasası'na doğru adım atma çabasına dair kanıtlarını halkı kuşullara yol aç- mıyor. SHP sözcüklerinin ise, anaya- sıyı iktidara geldikleri zaman değis- tireceklerine dair yaptıkları açıkla- maları, kanımca, gerçekçi bir te- mekleşen yokludur."

Anayasa değişikliği ve halk iradesi

TBKP açıklamasında anayasa de- ğişikliği ve erken seçim ilkesini öze- rinde dunturarak, şunları savunul- yor:

"ANAP'ın anayasa değişikliği politikası, iktidarının halka bulanık oldu nedeniyle kuşul uyandırmak- ta ve kanunlara hale gelen erken se- çimi belirlen bir zamana erdeme so- numcu vermektedir. Parlamentoda- ki muhalif partilerin bir an öne- ri erken seçime gitme politikası, iktis- diyi aşım olan anayasada demokra- tik değislik gündemden çıkartma ve belki de değietecek güç dengelerine bağlı olarak, imkânlar hale getirme tekerdütleri tasdik etmektedir."

Demokratik kamuyunun da yaklaşımının diktate olan TBKP' nin tutumu ve önerisi, hem

anayasada köklü değisim yolunu bir an önce açmaya, hem de demokra- tik kuşullarda yapılacak bir erken seçim, halk iradesinin parlamen- toya yitirmesiyle karşılaşma yöneli- ki, Buradan hareketle:

1. Anayasadan demokratik niteli- ği değisim, bu parlamenta tara- fından garanti altına alınmalıdır. Bir amaçla, mevcut anayasaya çıkenecek bir değietim maddesi ile, değietek se- çimlerde oluşacak parlamenta, anaya- sıyı değietirmeye görevli kılınma- ya, değietilginin, bir defaya ma- sus olmak üzere, makul ve nispeten kolay olabilecek bir çoğunluk ile gerçekleştirilmesi için, gerçek anay- asayı seçici düzenlemeler yapılma- lıdır.

2. Bugünkü parlamenta halk ço- ğunluğuna temsil etmemektedir. O nedenle, erken seçimi gündeline ve bu amaçla, erken seçimlerin demok- ratik kuşullarda yapılabilmesi için gerçek hukukî önlemler alınmalıdır. Başta yazılan affı engelleyen anaya- sa hükmü kaldırılmalı ve seçin ya- sası demokratik tarzda değietimlen- dir.

3. Erken seçime, varolan sıya- cı güçler anayasada yapılması ge- reken değietimlere ilgili halk çö- klerini kamuyunda ödeneği ilân edile- rimelidir. Özellikle hükümet, anayasada ne gibi değietim yapı- yışı olduğundunu somut sekillere or- taya koymalıdır. TBKP 1988 Birlik Kongresi'nde öneriydi: "Barış ve Demokrasiye Yeniden Program" başlık belgede, demokratik bir anayasadan önce hatırlayılı İhtilâ- line kamuyuna açılmıştır.

4. Erken seçime, tüm siyasi

güçler arasında anayasa değislik- ği hakkında, mümkün olan en ge- niş mutabakat sağlanarak, gitmek için elden gelen her şey yapılmalıdır.

5. Herşeyden önemlisi, anayasa değislikleri hakkında, halk kendi so- zuna "yoklenmelidir. Bu amaçla, da- ha bugünden, anayasa değislikleri hakkında ileri çapında ve herşeyden Özgürce katılımla geniş bir tartış- ma açılmalı; bu tartışmalar tüm yurttaşlar bulundukları her yerde, fabrikalarda, işyerlerinde, üniversi- te ve okullarda, mahallelerde, kuru- larda özet yapılmalıdır. Anayasayı tartışma platformlarında katılma- lıdır. Devlet, tartışmaları, tartışma atları görüşlerini, önerilerini bas- yoluyla yayımlaması finans etmeli, parlamentonun ve değislik halk ku- rulularının denetiminde öle olmalı bu amaçla yeni yapılmalıdır.

TBKP, tüm devrimi, marksist güçlere birlikt, bu tartışmaları ön- gülmemesine, her halkın demokra- tik bir anayasa geçirmesinden birleş- tirilmesine kendi azami katkısını yapmak için çalışacaktır.

Anayasa değislikleri için hemen bugünden harekete geçmeye evet; ama halkın eseri olan bir değislik için... Erken seçime evet; ama mümkün olan en demokratik kuşullarda yapılacak bir erken seçim için... TBKP'nin tutumu budur.

TBKP, askeri darbelerle anayasa yapma ve değietirme dönemi- ne- kin bir şekilde son verene istatistik denetimde olduğu kanısındadır.

Süngüyle yazılan seçimsiz değis- li, Halkın yazdığı anayasayı süngüyle kazımak işe, mümkün değis- tir."

Fotoğraf: Arseni İsmayilov

82 Anayasası, hukuk bunalımının nedeni

"HUKUK DEVLETİNE VURULAN BİR DARBE"

Cumhurbaşkanına tanınan geniş takdir yetkisiyle, Anayasayı değiştirmek güç koşullara tabi tutulmuştur. Bu, Cumhuriyet döneminde hiç görülmemiş bir durumdur. 82 Anayasası ile getirilmek istenen katolik anayasayı yücelime zihniyetinden çok, yarırlığına zoraki sürdürme zihniyetinden kaynaklanmaktadır.

Sorular-Yanılar

Açıklamadan sonra gazetecilerin konuyla ilgili sorularına yanıtlayan Günder, yeni anayasa konusunda hiçbir konuşmaları bulunmadığını, her türlü öngörüye açık olduklarını bildirdi.

Yeni anayasadan halkoyuna sunu-
p sunumaması konusunda bir ka-
rarların olmadığının açıkladığı Günder-
ce, bir gazetecinin, "Yeni anayasa,
"anayasayı değiştirilmez" diyenleri üz-
meyecek mi?" sorusunu, "Her il ve
demokratik bir ülkede, cumhurbaşka-
nının yetkileriyle zorlayarak, anti-
demokratik bir şekilde siyasi parti-
lerin temel faaliyetlerinde engel olu-
şacağını savunuyorum. O da bir güv-
nen. Anayasanın değiştirilmesi isteney-
len yanında, değişimsiz isteneyen-
ler de vardır ve olacaktır." karşılığını
verdi. Yeni anayasada cumhurbaşka-
nının seçimi ve yetkileri konusunda
yürürlük hükümleri belirlenmediği-
yle ilgili soru konduğunda Günder, şö-
yle konuştu:

"Siyasi sorumluluk kimseye yük-
lenemez. Anayasayı değiştirmek bir ka-
rardır. Fakat siyasi yetki parlamentodur.
Bundan bir denge vardır. Bu-
nun düzensizliği lazımdır. Mesela
Anayasa Mahkemesi'ne yetki ver-
ilirse, sorumluluk Günder, Anayasa
Mahkemesi'ni kaldırılmaz de-
diyor ama, İktidarı yetkileri-
le sorumlulukları arasında denge
kurulamaz geriktir."

Partiler arasında bir uzlaşma sağ-
lanamaması durumunda, ANAP'ın
anayasa değişikliği talebi, başta
görüldüğü gibi, Günder, "İktidarı
güçlendirme görevi vardır. Arkas-
ında bir cinlik yoktur", dedi. Bir
soru üzerine, anayasa değişikliği
cumhurbaşkanı seçiminin önce
görülmesi hazzı olduğunu söyle-
yen Günder, "Bu iktidarı önce
görüldüğü gibi, Günder, "Bu iktidarı
önce görülen bir siyasi yetki-
dir" diye konuştu.

ANAP Genel Başkan yardımcısı
Metin Günder, cumhurbaşkanının
yeni anayasa hakkında "Gündem de-
ğişir, yasa ve yasama" olarak de-
ğerdendirilmesini hatırlatan bir gazetec-
e, "Her bir devlete, her
da, onlar anayasa değişikliği konu-
sunda sınırlı değildir, istisnalar, an-
ayasadan dışlanmazlar istisnalar
değil. Ama böyle diyerek bir yere
varmazsınız", karşılığını verdi. Günder,
SHP'nin bir yıl önce anayasa-
nın çağrısına yanıt verirken ülkenin
hükümetinin değiştirilmesi için gi-
rişimde bulunduğunu, ancak
ANAP'ın bu değişikliği karşı
çıkış hatırlattığını, "Bir yıl önce
değil, o gün de değişiklik oldu" diye
konuştu.

Nasrin Aktay (1965) avukat, *Bil-
gi Çobanlığı* (1965) yayıncı,
yayınları, *Yayınları*. Milliyet gaz-
etesinin bu yılki 82 Anayasası'nın
Değiştirilmesi konulu yazılarında,
hazırladıkları incelemeyle, açtıkları
özellikler, *İzmit'te* sardurdu bu iki genç hukuk-
çuyu, 82 Anayasası ve anayasacı-
lık üzerine konuştu.

— Bugün ülkemizde her hukuk
bunalımı yaşanıyor. Bu nedenle ge-
nel kanı bir hukuk devletinden çok
bir kurum devletinin sözcüğüne ol-
duğu. Devletin içindeki nasıl
değişimleri gerçekleştirebilir hukuk
olması olan 1982 Anayasası'nın ya-
rattığı hukukal bunalımı nasıl de-
ğerdendiriyoruz?

Aktay-Çobanoğlu: Hukukal bu-
nalımın sebebi Anayasası'nın hem
özünde hem de dışında görme-
ktir.

Sekil açısından bakıldığında 82
Anayasası'nın genel karakterinde
olduğu kanlılık, temel nitelik ve
kayı bir Anayasa görmezlik. Ge-
nel ilkelere yetinirken, ayrıntı-
lara kadar inen bir anayasa, kısa bir
süre içinde sosyal gelişimin ge-
riktirdi kalarak, değişim ihtiyacı
gösterir. 82 Anayasası'nda olduğu
gibi, anayasamız katılığı sebebiyle
değişim, toplumdaki hukukal buna-
lımlara yön açacaktır. Ayrıca Türkiye
anayasacılık hareketlerinde hakim
olan unsur, anayasaların iktidarı
güçlendirir. Amaç bir evetli anayasal
düzenlemeler tarafından gerçekleştirilir.
Türki 82 Anayasası'nda olduğu gi-
bi. Şöyle bir zihniyetle hazırlanan
Anayasa da kalıcı değil, arzi gö-
rüşleri ihtiva edecek ve kısa sü-
re içinde değişim ihtiyacı ile karşı-
laşacaktır.

İçerik olarak bakıldığında:
82 Anayasası buralarda getirildi-
ği anidomokrasit hükümleri temel
hak ve özgürlükler konusunda:

— İnsan haklarını, devletin da-
yanışlı kavramları ve değerleri bütü-
nlemlen olmaksızın, otoriteye ön-
celik ve üstünlük getirerek, öz-
gürlük ilkesi plana düşürdü.

— Bir toplum içindeki devletin
devlet terahhi yetkileri. İnsan devlet po-
sitionsu eritirirne çağrışım devlet in-
san özgürlüğünü kullandı özgürlük
insan sahip kılınmıştır. Yürütme organı
dışarı güçler karşısında hakim ki-
misiydi.

**"Bir anayasanın kalıcılığı ve mevrulığı, halkın
benim diyebileceği bir anayasa sahip olmasıyla
sağlanabilir."**

— Her eylemin düşüncesi bir te-
melli olduğuna göre, özgürlüğü da-
ramakla terörün gerçekleştirilmesini
yönetiminde anayasadan değerdendirilmiştir.
Oysa özgürlük ve terör birbiri ile
bağımlıdır kavramlardır.

Bu zihniyetle hazırlanan 82 Anaya-
sası bir temel hak ve özgürlük
ilkesinde kendisini mahvata uğretti.
İle sınırlaması, bunun dışı yetirici
kaldırarak dayandırıyor, iç, meşru ilke
genel bir sınırlama getirilmiştir. Bu-
nan yanı sıra, eynanın tabiatından
doğuş sınırlamaları da göre alarak,
82 Anayasası'nın bir "Yasaklar ve
Yasaklanmalar Anayasası" olduğunu
söyleyebiliriz.

Belli birliğimiz bu hususlar ve bu-
nun dışında kalan birçok husus na-
zara alınır, 82 Anayasası'nı ge-
tirdiği, "hukuk devletinden" zya-
de "kann devleti" ile denlebilir. Bu-
nu hukuk devletine devletin bir
darboğazı Oysaki, hukuk devleti sı-
nırları üzerinde yürütmeye bir
hukukal mekânında, tekni olarak
ne denli ileri olursa olsun, köküne
yaka mahkumdur.

Ancak bilmedir ki Türkiye'de
iki bütün sorunlar 82 Anayasası-
ndan kaynaklanmadığı gibi, bütün

bu sorunların çözümü de 82 Anaya-
sası'nın değerdendirilmesi değil. Zira
önemli olan anayasadan değerdendiril-
mesi değil, anayasacılık anlayışını
mümkün değerdendirilmesidir.

— Kalıcı, mevrul bir anayasa ge-
niş kitlelerin inandığı yansın bir
anayasası'nın değerdendirilmesi değil. Zira
önemli olan anayasadan değerdendiril-
mesi değil, anayasacılık anlayışını
mümkün değerdendirilmesidir.

Aktay-Çobanoğlu: Bir anayasamın
kalıcılığı ve mevrulluğu, halkın
"benim" diyebileceği bir anayasa-
ya sahip olmasıyla sağlanabilir.
Çağrışım anayasacılık hareketlerinde
bakıldığında, müzakere ve referan-
dum ilkesinin benimsenmediği görü-
lür. Bizim anayasal tarihinde ise
61 Anayasası ile parlamentaryen-
yötemden ayrışarak Kurucu Meclis
ve şablonu referandumuna sunulma
sistemini benimsendiği görüldü.

61 Anayasası ile ilk olarak 82
Anayasası'ndan hayli fark oldu da
kurulup sırasında aynı süreci izledi
mi? 61 Anayasası'nda az bulunan
seçim usuru, 82'de bir bulunu-
şunu, 82 Anayasası'nda müclirin
ilkesi senarok anayasası. Bu be-
di ilep edilen bir anayasayı referan-

damla kabul edilmesi, halkın irade-
sinin yansınını göstermez. Uygula-
ma halkoyununa çağrıldık ve mevrul
görüşleri yaratılmaktan öteye geçemez.

Kıtası, bir anayasamın yapımı
ve değerdendirilmesi, serbest bir müza-
kere ortamında seçilmiş siyasi parti
temsilcilerinden oluşmuş, temül bir
parlamentaryen yapımalıdır. Halkın
iradesi serbest tutularak halkoyuna
sunulmalıdır. Ancak bu şekilde
oluşturulan bir anayasa kalıcı ve
mevrul olur.

— 1982 Anayasası'nın değerdendiril-
mesinin gündeme geldiği şu gün-
de anayasalardan değerdendirilmesi
hükümleri tabi tutulmalı, yod-
sa çağrışım mı?

Aktay-Çobanoğlu: Her hukuki
kurum gibi anayasalarda da de-
ğişim ihtiyacı duyulur. Ancak sık sık
değişiklik gidilmesi anayasal istis-
nalarla yaratıldığı gibi, üstünlük
özelliği de kaybettirir. Bu nedenle
çalışan anayasalar katılık niteli-
ne sahiptir. Her anayasa yeni zaman-
da değerdendirile hükümleri içerir.
Bu hükümler içermeyen tek anaya-
sa, 1921 Anayasasıdır.

Türk anayasal sisteminde (24, 61,
82 anayasalarında) değişiklik tek
finin 1/3'ü oranıyla, kabülünün ise
2/3 oranıyla gerçekleştirilebilir kabul
edilmiştir. Ancak bu, Anayasası tek-
lif ve karar oranları arasında kabul
etmekle beraber, bir "onay safha-
sı" örgütüdür. Cumhurbaşkanısı
TİBİM'ye değişiklik teklifini geri
gönderir ve TİBİM aynı kabul
ederse, Cumhurbaşkanısı buna dikket
halkoyuna sunulabilir. Cumhurbaş-
kanısı tanınan bir geniş takdir
yetkisiyle, Anayasayı değerdendir-
mek güç koşullara tabi tutulmuştur. Bu,
Cumhuriyet döneminde hiç görül-
memiş bir durumdur. 82 Anayasası
ile getirilmek istenen katolik anaya-
saya yücelime zihniyetinden çok, yarı-
rlığına zoraki sürdürme zihniyetinden
kaynaklanmaktadır. Keza 82 Anayasası,
diğer anayasalardan farkı olarak,
değişim hükümlerini içermiştir. Oysaki bir
anayasamın baş hükümlerinden değerdendiril-
memesi kabul etmek yasa de-
ğişimi aynı dercede zorlaşmaz.
değişim ihtiyacı yaratan toplumlar
da bunalımlara yön açacaktır. Keza
Türkiye toplumunun bir sosyal varlıktır.
Ve toplumdaki değişim ve gelişimi
hükümleri durdurmaya çağrışım
eyanın tabiatına aykırı düşünceler-
dir. □

KUTLU VE SARGIN EDEİN ÖZGÜRLÜKLERİNE KARŞI ŞÜSTURULMUYOR?

■ Doç. M. Fatih Gümüş

Bir değişiklik düğün olan 1982 Anayasası'na "Başurum" belirlenmesi, bu türün daha ilki öncesi Türk devletinin kutlu varlığından söz eder. Bilindiği gibi kutusall dinsel kokleni derin bir saygıya ve kendisine tapılması gereken bir tanrısal güç simgeler. Devletin boyüne kutunması faşist rejimlerde veritete yakışır, ama on yıllar boyu demokrasinin arayan Türkiye Cumhuriyeti asla yakışmaz. Bizim Anayasamız düğünizmiş değişiklikler doludur. Örneğin Anayasa deri, "Herkes, yeteneğine ve seyahat etme hürriyetine sahiptir." (m.23). Ama İstanbul'dan dönüşümü İsmail Kaş'ın görev avukatlarını Ankara'ya gönderilebileceği anında bir süre engellemiştir.

Anayasaya göre, "Mahlukemlerde duruşmaları herkeste açıktır." (m.141). Ama bu konuda duruşmaları kısıtlı hale gelmiştir. Bu ülkede, "Kimseye işkence ve eziyet yapılmaz; kimse insan hürriyetine bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabii tutulamaz." (m.17). Anayasa böyle der. Oysa resmi makamların açıkladığı olaylar bize ayırt

ırpıcıdır.

Devletin temel görevleri arasında, özetle Türk ulusunun bağımsızlığını ve demokrasisini korumak, kişinin temel hak ve özgürlüklerini sağlamak, sosyal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya ve insanın gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamaya çalışmak da vardır (m.5). Sonra Anayasaya, "Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz." der (m.10).

Nasıl ki her kişi hükümetin arından onun çok yeden hükümetler ister. Her nasılsa engelleri kalması olumlu hükümetler varsa, bunlar da uygulanmaya işleme hale getirilir. Örneğin, Anayasaya göre, "Sıradaki hükümette gözetil belirlenmiş kişiler, ancak haklarının, kanunların yokedilmesini veya değiştirilmesini önlemek amacıyla..." veya bunlara benzer nedenlerle tutulamazlar (m.19). Kurul-Sargın davasında bu nedenlerin hiçbirisi söz konusu değildir. Çünkü olandaki yasa kendi özerk idareleriyle peşidir. Sonra, kanunların yokedilmesini veya değiştirilmesini önlemek, çünkü onlara yakışmaz söz konusu taraflar arasında bir anlaşmazlık da yoktur. Kaldı ki devlete anlaşılan ve ay-

tık kendi iç hukukumuzdan sayılan uluslararası antlaşma ve sözleşmelere göre TBK'nın kuruluşu etkinlikle uluslararası yasal bir durumdur. Üstelik, devletin en yetkili temsilcileri bile artık bir komünist parti kurulmasını yasadır.

O halde Kutlu ve Sargın hala neden özgürlüklerini kavuşturuluyorlar? Bu nedenle aklı gelebilir: Birincisi, mahkemeler yargı yeteneği bakımından güçtür. İkincisi, yargıya bu tür davalar için gerekli olan siyasal kültürden yoksundur. Üçüncüsü, bütün olumsuzluklara karşın, bu tür davaların yüksek kararlılıklarla korku duvarını yıkararak adını hukuk tarifine yazdırabilecek cıvırlı bir yargısal saygıya az olmalıdır. Ama katmanca asıl neden işin sonununu sonlandırması güç dengeyi daha yüksek bir düzeyde kurabilme gücünden henüz yoksun bulundurmaz. Bundan dolayı, siyasal iktidarın anasini sınıfın desteğini alarak siyasal alanda kendisi için optimal olan bir duruma sağlığını veya değin işi sonunu olayacaktır. Ama Voltaire'nin deyişiyse, "Zaman gelmiş bir düşüncenin diğer karşısında hiçbir ötek tutunamaz." (2)

ÇGD Genel Kurulu 17 Haziran'da toplanıyor

DAHA GÜÇLÜ BİR ÇGD

ÇGD Genel Başkanı Ahmet Abakay.

■ Atilla Ağut

10. Ocak'ta yola çıktı. Etkinlikler katılan ÇGD Genel Kurulu (ÇGD), 17 Haziran'da Ankara'da, 10. Ocak'tan Genel Kurul'a toplantıya. Başına yönelik ekonoim ve siyasal bakımdan uygunluğuna, basını-siyasal iktidar ilişkileri yönünde görüşmeler, gazetecilerin bu hedefi güderdiği; kitap ve dergi toplantılarına "genel olarak" da özetle ve 748.5 yıl (soet, yenis olumsuzluk, 748.5 yıl) ve kapalı sınırların, cıvırlı yasa için işin idarelerini emen-lerindeki bulundukları bir sırada toplantı ÇGD Genel Kurulu'nun önemli, kendiliğinden ortaya çıkar.

ÇGD'nin yasa, Türkiye'nin kalkınma ve bulundukları bir yasa dışı dıyır. Bu 10 yıl içinde toplumun her alanında ortaya çıkan "siyasal kılınma" den basını-siyasal ilişkileri olanaklı değildi. Başın da toplumun bir parçası, hatta ayvırı... Toplumsal yaşamda su yarıncı olan tüm olaylar, bu anayasa yanıyor.

Başın yarıncı tehdit eden en büyük tehdit, kısıtlı ve sınırlı bir yasa dışı dıyır. Bu 10 yıl içinde toplumun her alanında ortaya çıkan "siyasal kılınma" den basını-siyasal ilişkileri olanaklı değildi. Başın da toplumun bir parçası, hatta ayvırı... Toplumsal yaşamda su yarıncı olan tüm olaylar, bu anayasa yanıyor.

Başın yarıncı tehdit eden en büyük tehdit, kısıtlı ve sınırlı bir yasa dışı dıyır. Bu 10 yıl içinde toplumun her alanında ortaya çıkan "siyasal kılınma" den basını-siyasal ilişkileri olanaklı değildi. Başın da toplumun bir parçası, hatta ayvırı... Toplumsal yaşamda su yarıncı olan tüm olaylar, bu anayasa yanıyor.

10 yıl aşkın bir süredir, evrensel meflek alışları karatırınan yasa getirmek; düşünce, anlama ve örgütlenme özgürlükleri olanaklı değildi. Başın yarıncı tehdit eden en büyük tehdit, kısıtlı ve sınırlı bir yasa dışı dıyır. Bu 10 yıl içinde toplumun her alanında ortaya çıkan "siyasal kılınma" den basını-siyasal ilişkileri olanaklı değildi. Başın da toplumun bir parçası, hatta ayvırı... Toplumsal yaşamda su yarıncı olan tüm olaylar, bu anayasa yanıyor.

"Nöbet değişimi"ne hazırlanan Genel Başkan Ahmet Abakay, "yeni kan" bereksininim ve "kuruluşuna"nın ÇGD açısından önemli vurguluyor.

Yüksek onurca kalma döneminin zengin birlikli. ÇGD'nin bu gün görevi de başarıyla sonuçlandırılması kuvvetle...

Nicklen, ÇGD Genel Başkan'ın ve derneğin bütün yükünü taşıyan ve derneğin bütün yükünü taşıyan Ahmet Abakay, artık yeni politikalar önermek gerektiğini kendisi. ÇGD Genel Kurulu'da "nöbet değişimi"ne de hazırlanan Abakay, "yeni kan" bereksininim ve "kuruluşuna"nın ÇGD açısından önemli vurguluyor. "Geçmişte dediğim bir göze yaklaşılmak ve gelecek daha sağlam kurmak için birliğin düşünmek gerekir" diyor Abakay. Demokratik meslek kurullarında uygulamaya geçen "temel azatlar" olarak da "Merkezden hareketlilik" ile "tahassus derneği"ni" oluşturma göreviyle. ÇGD Genel Kurulu, ÇGD Genel Kurulu sonuna değinleşilmesi gereken hedefleri ile şöyle anlatıyor:

— Yurt içinde örgütlenme, — Uluslararası ilişkileri güçlendirme, bu sırada İGİ örgütleri güçlendirme...

— ÇGD'yi kendi içine kapalılıkta tutmaktan kurtarmak, — Türkiye'de basın örgütlerinin ortak platformuna yaratmak, — Demokrasinin savunmasına daha etkin biçimde katılmak.

ÇGD dünyaya açılıyor

ÇGD, 10. Ocak Genel Kurulu toplantıya hazırlanırken, derneğin Mayıs ayında Ankara'da düzenlediği "Avrupa Topluluğu ve Türkiye'de Basın Özgürlüğü" konulu Uluslararası Konferans'ta "Sözleşme Bilgileri" de geçen hafta açıldı.

ÇGD'nin dünyaya açılması, uluslararası gazetecilerin katılımıyla, derneğin Mayıs ayında Ankara'da düzenlediği "Avrupa Topluluğu ve Türkiye'de Basın Özgürlüğü" konulu Uluslararası Konferans'ta "Sözleşme Bilgileri" de geçen hafta açıldı.

Uluslararası Konferans'ta "Sözleşme Bilgileri"nde, "İnsan hakları, basın özgürlüğü, haber kaynaklarına özgürlük ve ulusal ve basını-siyasal ilişkileri"ni de geçen hafta açıldı.

PVan Dijk, önemli bir demokrasi dostu STRASBURG'DA BAŞVURU KABUL EDİLDİĞİ ZAMAN, SİYASAL İKTİDAR RAHAT BIRAKILMAZ

Prof. PVan Dijk, çok önemli bir Hollanda demokrasi dostu. Topladığı sıfatlar şöyle:

1973'ten bu yana Utrecht Üniversitesi Uluslararası Örgütler Hukuku profesörü,

Hollanda Bilimler ve Sanatlar Akademisi üyesi, Hollanda Dışişleri Bakanlığı İnsan Hakları ve Dış Politika Danışman Komisyonu Başkanı,

Adulter Bakanlığı Vahşetler İdari Danışmanı Komisyonu Başkanı, Hollanda İnsan Hakları Enstitüsü Başkanı,

Lahay Temyiz Mahkemesi Başkanı,

Prof. PVan Dijk, BİLİR'mi konduğu Ankara'da 3 Haziran 1989 günü bir konferans verdi. Prof. Van Dijk, "Sargın ve Kutlu hakkında İnsan Hakları Avrupa Komisyonu'nun verdiği kararın değerlendirildiği" konulu konuşma yaptı.

"Sözleşme göre bir insan uzan süte gözetilmez ve bir insan olarak tutulamaz. Bu kişinin öldürülmesi kaçınmaz söz konusu olsa bile, tutuk-

lu kâfalele önümüzde serbet bırakılabilir. Kaldı ki, örgütlenme olan bu davada söz konusu kişiler yerda kendi istekleriyle gelmiş kişilerdir. Neden hala tutuluyor bu bulunduklarılarına aklı edirebileceklerim.

Strasbourg'daki, böyle bir karar, bapıyara bir örnektir. Çünkü, bu karar iktidar rahat bırakılmaz. Bundan sonra siyasal iktidar daha fazla zorlanacaktır. Bu ilki aşamada komisyonun yarıncı bir karar değerlendirilmesi olsa bile, daha sonraki aşamada bakanlar konulu tutuklu bu kişiler serbet bırakılması istis-

veyecektir.

Türkiye her ne kadar sözleşmeye bağlanmamış olsaydı, hukukumuz da, bu durumda oldukça güçlü hukuki delilleri öne sürmesi gerekmektedir. Oysa böyle bir durum da söz konusu görülmektedir.

Sancım hükümeti temsil eden avukatların bütün hukuksal yolları tükendiklerini göyünde bir savunmaları olmuyordu. Oysa sözleşme bütün hukuksal süreçlerin değin etiken olan süreçlerin çözümünü istiyor. Türkiye her ne kadar sözleşmeye bağlanmamış olsaydı, hukukumuz da, bu durumda oldukça güçlü hukuki delilleri öne sürmesi gerekmektedir. Oysa böyle bir durum da söz konusu görülmektedir.

veyecektir.

Türkiye her ne kadar sözleşmeye bağlanmamış olsaydı, hukukumuz da, bu durumda oldukça güçlü hukuki delilleri öne sürmesi gerekmektedir. Oysa böyle bir durum da söz konusu görülmektedir.

Türkiye her ne kadar sözleşmeye bağlanmamış olsaydı, hukukumuz da, bu durumda oldukça güçlü hukuki delilleri öne sürmesi gerekmektedir. Oysa böyle bir durum da söz konusu görülmektedir.

"Emret Başbakanım!"

DEMİREL'İN YÜKSELİŞİ...

DYP'nin Avusturya'dan ithal ettiği genç "prens" İbrahim Kıbrılı'nın Demirel'in konuşmasında malzeme oluşturmaya ve DYP'nin programında yer alan bazı önemli ekonomik politikalarında güçleştirilip somulaştırılmasını amaçlayan "TOBB Genel Kurul Raporu", uzun süre Demirel'in Ankara'ya gelmesini bekledi...

■ Veli Öz

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in İstanbul'daki iş çevrelerinde estirdiği rüzgâr Ankara'da fazlasıyla etkili oldu. Demirel'in, estirdiği rüzgârın yanı sıra, siyasal gündemi sürekli elinde tutmuş, ANAP kurnazlarının, gündemi değirmek için, anayasa değişikliği paketini dahil, Aydın Menderes'in Cumhurbaşkanlığı adaylığını ortaya atmaları bile, "iftir topu gibi kuru su" patlamaktan öteye gidemedi. Ve ANAP kurnazları, Başbakan Özal'ın talimatına rağmen, gündemi bir tarafa bırakıp becerisini gösteremedi. Demirel'in siyasal gündemi sürekli elinde tutmasını, DYP'nin bu süre içinde rüzgârı kurulları ile ilgili tartışma ve hazırlık

hâliyle neredenye kafaına kuma gömmesi de -bun çevrelerce göre- etkili oldu.

Demirel'in İstanbul'da estirdiği rüzgâr ve iş çevreleriyle "taahhüt" "doğuşun" ilk etkiyi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Genel Kurulu'nda yayıldı. DYP'nin Avusturya'dan ithal ettiği genç "prens" İbrahim Kıbrılı'nın Demirel'in konuşmasında malzeme oluşturmaya ve DYP'nin programında yer alan bazı önemli ekonomik politikalarında güçleştirilip somulaştırılmasını amaçlayan "TOBB Genel Kurul Raporu", uzun süre Demirel'in Ankara'ya gelmesini bekledi. Ancak, Demirel'in Ankara'ya gelmeyeceği haberi Genel Merkezde ulaştı, ilk akla gelen düşünce,

raporun basına sızdırılmasıydı. Bu düşünce uygulanması konulu ve beklentiliği gibi rapor özelliği Anadolu'dan gelen sanayi ve iş adamlarının üzerinde etkisi olma potansiyeli taşıyordu. Başbakan Özal ve kurnazları ile SHP lideri İbrahim Kılıç'ın bulunduğu salonda, yalnızca Demirel'in İstanbul'dan gelen mesajını bile okunması, beklentimdekiler gibi ve coşkuyla karışıldı. DYP'nin ekonomistlerinden saygın İsmet Başkan yardımcısı Sabahattin Kılıç'ın konuşmasıyla coşku daha da yoğunlaşmıştı. Özal'ın bu havadan ne kadar etkilenildiği konuşmadaki ses titreşimlerinden de anlaşılıyordu.

"İade-i İltibar"

Demirel, İstanbul'daki iş çevrelerinde "Emret Başbakanım" hitabıyla, yeniden bir "İade-i İltibar" kazanmanın keyfini yaşarken, TOBB Genel Kurulu'na oluşturulan delegasyonun dağılmasına tozuman olan Genel Başkanı Ali Coşkun, "şag tabana tek çatı altında" birleşmesini, sözde, beklentimdekiler bir anda gündeme getiriyorlardı. Ankara'da kimi kaynaklara rivayet edildiğine göre, Coşkun "şag tabanını birleştire"ni temenni diye geçirdikten sonra, Demirel'in İstanbul'dan telefonla araması, "Birleşme bitirilemeye konuşmada görüşmeler miyiz", diyorlardı. Demirel'e ona, "Dediginizi konuş şimdi olmasın. Önce seçim yapalım, sonra da işin diğer bölümlerini görüşelim", şantırm veriyordu.

Kulüblerde bu telefon görüşmesinin şantırları ile "birleşiriz-birleşmeziz" tartışmaları Demirel'in "ANAP batan gemi, birleşiriz biz de batarsak" sözleriyle son buluyordu. Coşkun'un birleşme-birleşmeye önerisini "durup dururken" işleştirmek istediği sırada oturan Özal'ın gürültüye bakışları, başta söylemek, Ankara'da birçok politikacıların zihninde soru işaretleri yaratıyordu.

Gündemi belirleme savaşı

Demirel'in İstanbul'daki irtıman-ı devam ederken, 26 Mayıs'da Başbakan Özal, genel merkez yöneticileri ile bakanların Demirel'e kapırdıkları gündemi geri almaları yönünde "talimat" veriyordu. ANAP Teşkilat Başkanı Özal Demirel'in aracılarıyla, yöneticileri ile bakanları birleştiriyordu. Demirel'in, hatırlanır ve Baykal'ın konuşmaları işi ilmeklere ve agenda sunuyordu. Bütün bunlar yapıldı. Tüm eleştirilerle amda tamamlanmıştı. Ancak bu, cephe gerisindeki bir doktorun omuzunda direnirken öteye geçmesi ANAP'ın işi, Sonra, "kısve ve sade" anayasa paketi, da-

ha sonra, da "Yassuda'da idana mahkum olan Adnan Menderes'in şag tabana "emanet", ve bir zamanlar Demirel'in "güdesi" Aydın Menderes'in Cumhurbaşkanlığı adaylığı Ankara'daki siyasal gündemi de değiştirmeye yetmedi.

ANAP'lılar eleştirilerden geri kalmıyordu. ANAP Genel başkan yardımcılarında Galip Demirel, Demirel'e sert eleştiriler yöneltenler geri durmaydı. İstanbul'daki iş çevreleri de yıldırdı eleştiriyordu. Galip Demirel'e göre, İstanbul'daki iş çevreleri rüzgârı nereden eysor, yelkenleri o yöne ayarlıyorlardı. DYP de tüpü 1983'ten, 1984'ten ANAP'ı gıyadı, iş çevrelerine göre. Ama Galip Demirel hemde eleştiriyordu, "Demirel İstanbul'da sade-

ken, Aydın Z'ye tüm gelişmeleri Demirel'e iletliyordu. DYP'nin araştırma bürosu da geceli-gündüzlü Demirel'e nerede ne konuşacağı, konuşma rakamları, öncesi ve sonrası, partinin bu konudaki makro-mikro hedefleri ve konuşma arapmaları bir bir rapor edip tüm kurulete ulaştırıyordu.

Ekonomik politika da istenilen gerekleştirilmiyordu. Ama gelişile yonemek ihmal edilmemişti. DYP Kurnazları bu dışardan baktırla, daha önce gündemdeki üniversite öğrenci çevresine girmek ve "mahafazakâr-çilipet" çizgiyi çığırı yudurmak amacıyla "Yeni Mahafazakâr Yöpi" adı altında Demirel'e başka bir rapor daha gönderdiler. Bu rapor partinin sosyal politikalarında tamamıyla bir gelişme değişikliği hedefliyordu. Ve Demirel bunu önce üniversite öğrencilerine anlatıyordu.

Unutulan "antimillitarizm"

Ankara kulüblerinde özellikle SHP'nin sol kanadı ile bazı gazetteci-lerin gürültüden kaçınmaya ve Demirel'in üzerinde hiç durmadığı bir nokta vardı; 12 Eylül sonrası "antimillitarizm" yapısıyla yapıya puan kazanan Demirel, ne yapaydı ediy, iş çevreleri ile tüm diyalog ve görüş-

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'in son siyasal atılımı değerlendirmeleri için, DYP eski genel başkanı ve bu partinin en önde gelen siyasetçilerinden Hüsamettin Cindoruk ile siyaset bilimci Doç. Gencay Şaylan'ın görüşlerini yayımladık.

Hüsamettin Cindoruk

DYP BİRAZ DAHA AP ÇİZGİSİNE OTURMUŞTUR

Süleyman Demirel'in İstanbul'daki iş çevreleri ve çatılı çevrelerde yaptığı görüşmeler çok başarılı olmuştur. Türkiye'ye büyük bir mesaj vermiştir. Yalnızca İstanbul değil, Türkiye ölüsünde önemli

diğer boyalar, Doğu ve Batı Partisi bile, daha Adalat Partisi çizgisine oturmuştur. Adalat Partisi'nin de neyleriyle özdeşleştiğini görüyoruz. □

Doç. Gencay Şaylan

ÇOĞULCU DEMOKRASİYEN YANA OLMAYACAĞINI SAVUNAN GÖRÜŞLER GÜÇ KAZANDI

12 Eylül sadece solu eymeye yönelmekle kalmadı, MC'nin mimarı Süleyman Demirel'in de siyasal sistem dışına itti. Buna Kurul Demirel doğal olarak Türkiye'nin demokrasi gücünü bir el yakınlamaya icine girdi. Çünkü 12 Eylül yönetimine direnen en etkin kesim sol demokrasiler gücündeydi. Bu çevre içlerinde Sayın Demirel'in gelişmelerden haberi alıp almadığı, gerek bir demokrasinin arzusuyla nâz olup olmayacağı tartışmaya konmuş oldu.

Sayın Demirel'in ve DYP'nin yükselişi, ANAP'ın önde geçiş bir bakıma bu tartışmalara katkıda geldiğini sayılır. Nitekim "Türkiye'de sol iktidar olamaz" tartış-

den yapıya oku Demirel'in asla çoğulcu demokrasiden yana olmayacağına savunan görüşlere güç kazandı. Ayrıca Demirel'in 141, 142 ve 163 konuşmadaki referandum önerisi de yine bu görüşlere hâkim oldu. Referandoryer Solu taşıyor olarak dışlamak, altında bir temel hak ve özgürlük sorunu olan cezayı yasaklamak malum maddelerinin gerektirdiği konuşu yapılmak, gerekten çoğulculuk ilkesi ile bağdaşmaz. Sayın Demirel'in iktidarı yaygınlaşmaya beraber eski emperyal politikaları diye getirmeye ve başlamak ve tekrar bir iş çatınaman çatılamadıkları mücadelede, iş, yapılan çoğulcu demokrasinin yerleşmesi açısından aynı kurici görülmektedir. □

Fotoğraf: Kerem İnanç

ce hususlar teorisi deriyordu. Erken seçim için ısrar İstanbul değil, Ankara'da parlamentodur. Güçleri yetiyorsa, erken genel seçim kararı alırsanız, yetimiyorsa, gücü olanla diyaloga giriniz." Galip Demirel, Demirel'in "sine-i milletle döneriz" sözlerini bile "yazı meşru" olarak nitelendirmek kendini alamıyordu.

DYP'nin sosyal politikası ve öncelikler

Bu arada DYP'nin Genel Merkez yöneticileri de boy durmuyorlardı. Her ne kadar "ana kadro" İstanbul konuşmasında tam tekmil görev alırsa da, Ankara'da bulunanlar kapılırla oyu bittiriler bir bir Demirel'e getiriyorlardı.

Genel Sekreter Gökberk Ergene-

melerinde bu konu üzerinde tek kelime etmiyorlardı. Bu arada, Türkiye'de solun iktidara gelmeyeceğini açıklama da dikkati çekiyordu.

DYP'de Demirel'e yakınlığıyla Türkiye'nin eski bir politikacı, ıktıl bir plan üzerinde çalışıldığına inanılıyor. Bundan habircisi, 12 Eylül öncesi gündemden ve gündemi değirmekten şag tabana iktidara yitirmeyen bir parti imali verilmesi; ikinci, şag tabana, "solu iktidara getirmek istemiyorsanız, DYP'de birleşin" mesajını vermek ve ANAP'ın oyları bölücüye tabana sındırma; üçüncüsü de, 10 milyon ay almak.

Demirel, birbiri tartışmaya bu üçlü planı uygulamaya koydu. Ve erken genel seçim için Genel Sekreter Temelli Mecidi'nin de kararı istedi. □

“Ulusal gururumuz”u incitecek dava başlıyor

YEŞİLYURT, KÜRT SORUNU, İNSAN HAKLARI

Biz bu soruları tartışırken, Fransa'daki insan, Strasbourg'daki davayla ilgilenecek. Ulusal gururumuzu incitse de, duyarsız kalmayacak bu davaya. Onlar dava ile ilgilirken, davacı olan kırk köylünün tümünün Kürt olduğunu da okuyacak belgelerden. Avrupa belki bu dava için çok yoğun tepkiler gösterecek, dayanışma gösterecek, ayağa kalkacak. Kimin için?

■ İstendiyar Eyyuboğlu

Y eşiltri köyü Quach 1989 bazarı-
larına kadar ne biziñler ne de
belki Martın'ların büyük co-
ğunluğunun bilmediği gerçek halin-
de bir köyde. Köylülerin istesin
de istesin bu köyde hiçbir şey
Café Turşu Çengünay kurma-
sında jandarmaya ekim ve özel tim
birliğinden oluşan ekip köy ope-
rasyon düzenledi. Köy muhtarını
amcası Mustafa Doğal'ere yara-
dı. Köy muhtarı Mustafa Doğal
da köy meclisinde köylüler için
za rafında dışırdı. Köy Mustafa
cebindeki dışırdılar jandarmaya zor-
la köylülere yendirdi. Heren kon-
sa da Yeşiltri köyü unutuldu. İngile-
zler köyde bir köyde köylülerin
yo ybilir oldu. Vapılar sonuna
kadar, köyde yetirme aklı dava ko-
suna olmamış, köylülerin avukat-
ları An Hays Kaplan ve Orhan Do-
ğay davası Avrupa İnsan Hakları
Mahkemesi'ne taşınmış. Fransız
kötü niyetli bir köyde, istasda da
Yeşiltri'ni konuşur oldu.

Yeşilyurt'ta olup bitenler İngiltere'deki, Fransa'daki insanı hayretler içinde bırakabilir. Bizde onlar kadar hayret ettik desek, yalan olur.

Onlar, kim bilir Yeşilyurt olayını eş benzeri olmayan tek bir olay sanıyorlardı. Haklılar, çünkü son blediye seçimlerinde Diyarbakır ANAP Belediye başkan adayı olan Felat Cemiloğlu'nu tanııyorlardı. Felat Cemiloğlu'nun Diyarbakır Cezaevi'nden çıktıkları sonra tüm dışlarını pektirmesinin ödününü de biliyorlardı. Dışlarını pektirmeyenler de biliyorlardı. Nereden bilsinler? Diyarbakır'a yabancı biriler

Dışkı yedirme olayı insanı aşağılayan en soysuz örnek. Bir örnek Deyarbakır'da diğer örnek Yeşilyurt'ta. Birini özel kolordu timinin yaptığı rivayet edilir, diğerini 7.Kolordu'ya bağlı askeri gardiyanların.

Aynı örneklerin Sirt'te, Muğ'ta, Hakkari'de yaşandığı da iddia edilebilir mi? İddiamızı henüz kamelayamıyoruz. Ancak, insanları Kasaplar Deresi çöplüğüne gömenler, neden aynı yöntemi Sirt'te de uygula-

Peki ama, neden Yeşilyurt'ta, Diyarbakır'da, Siirt'te de, bir başka yerde değil? Bu yerlerin oriak üzelligi yörede yaşayanların riak olmasın mı? Yoksa Kürtlerin yaşadığı yerlerde devlet terörünün en soysuz örneklerinin yaşandığı iddiası doğru mu? Bu öyleince soysuzca bir örnek ki, Kerkarelli'nde yasayan sıradan

bir ennat dahi isyan edebilir. "Bu kadını da olamaz", der. "İnsana yakışmaz, insan haklarına sığmaz". Yoksa o görmezlikten geline, üstü kapalı Kürt sorununun insan hakları sorunlarından ayrılmayacağı iddiası da mı doğru? Dava sürecektir, dava sürerken biz şu soruya yanıt arayacağız: O zaman, belki "ulusal birliğin, kardeşliğin özünde engel" in kim oldığına ortaya çıkacak. Nedir, kimdir engel? Düşü yedi-

renler mi? Yoksa yemek zorunda ka-
lanlar mı?

Biz bu sorunları tartışırken, Fransa'daki insan, Strasbourg'daki davayla ilgilenecek. Ulusal gururumuza incitise de, duyarsız kalmayacak bu davaya. Onlar dava ile ilgilenirken, davacı olan kırk köylünün rüminün Kürt olduğunu da okuyacak belgelerden. Avrupa helki bu dava için çok yoğun tepkiler gösterecek, dayanışma gösterecek, aynıyla kalka-

cak. Kimin için? Kırk Kürt köylüsünün yalısında tüm köy halkı için, tüm Kürtler için. Yeşilyurt nece, Fransız ve İngilizlere nere? Yoksa Kürt sorunu uluslararası boyut kazanıyor iddiası da ma doğru? İddia kapısını buluyor. Çünkü, Av. Haniş Kaplan'ın anlattığına göre, köy mühen Abdurrahman Mustak, İngilizce, Fransızca, Almanca dayana- ma kartlarını tercümesi ile uğraşı- yormuş.

Körre sormunun uluslararası boyutu kazandı; muhakkak! Ancak jimdi bu boyutun, sorunun çözümünde ne kadar katkı yapacağı, tozumu gelecek günlerde. Buzun yanıtını kim verecek? Avrupa'da yaşayan Türk ve Kürt göçmenler, tüm uluslararası demokrasi güçleri, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, insan hakları savunucuları, Yeniyurt davası önündedir.

Yanıtınızı bekliyoruz. □

Bölge halkı istiyor mu?

KÖY KORUCULUĞU KİME KARŞI?

■ Salih Şimşek

Olağanüstü Hal'in uygulandığı bölgede, "Koy Koruculuğu" adı altında bir süzmece de oluşturulduğu biliniyor. Ancak bu uygulamalar, olağanüstü halin kapatılması dışında kalacak bölge illerine de uzanıyor. Balçakediği tüm sorunları namuslu onayla çözebileceği anlayışıyla hareket eden zihniyet, bölgede yığıldı asker ve polis gücünün altında, "koy korucusu" sayımsız da gün geçtikçe artıyor. Sayı, resmî rakamlarla, 12 bine çıktı. Askeri sorunlar çözüldü. Çözümlecek bir yolda, içindeki çıkılmaz bir hal de oldu. Bugün bölgede yaşananları bakınca, çözümün dişi oneriler reçeteler, tam tersine, sorunu kangrenleştiriyor.

Bolgenin iki ayrı ilinde, köylülerin korucular hakkında sorumlu mercilere ve basına verdikleri şikayet dilekçeleri, bölge sorunlarına askersel yöntemlerle çözüm bulunamayacağı sonucunuyor; bu tür yöntemlerin bölgede istikrarı tamamen bozucu olduğuna, aşiretler arası düşmanlıkları ve yıllardır süregelen kan davalarını yeniden alevlendir-meye hizmet ettiğini gösteriyor.

Korucular ev de yakar...

Siiir'in Erub ilcesine bağlı etin-
kaya köyünden Ramazan Döndür,
İsmail Kapalıoğ, Abdürrahim Kir-
yan, Abd llah Vild r ve Ramazan
Kaya, 11 Mayıs 1989 günü hazırla-
dıkları ortak bir dilekçeyi, Erub
Kazmakarlıoė'na, Siiir Vadiėi'ne,
Siiir 11 Jandarma Alay Komutanlı-
ėı'na, Olağanüstü Hal Bolge Vadi-
ėi'ne, İciseri Bakanlığı'na, SHP
Baskanlığı'na ve basına dağıtlar.

Dilekçelerinde, "1986 yılının yaz aylarında köylerine baskın düzenleyen korucu bapı Bahattin Aktoğ ve beraberindeki otuz kadar silahlidir. Adının tüm köylüleri meydana toplayıp seçtikleri altı köy evini eşyalarınıyla beraber ateşe verdiklerini" anlatan köylüler, daha sonra şunu ekliyorlar:

"Yaklaşık bir hafta önce Bahattin'in yegeni Osman Akgöz, yolu kesilerek öldürüldü. Bu olayın ödünü almak isteyen Bahattin Akgöz'ün köyümüzü basmasından korkuyoruz."

kerlerini çeken Taşkonak'daki bölük komutanı Üstergen Nazım'ın soy ledikleri de oldukça ilginçtir: "Süleyman Bahattin'den korkuyorsunuz. Bizi öldürdükten korkuyoruz. Bahattin'den geçen sefer evleri insanın yaktı. Bu sefer gelip evlerinizi sizinle birlikte yakacak. Ben gidiyorum, o da gidecek."

derceğin." Ayrıca köylülerin çevrelerinde meydana gelebilecek her türlü olaydan kendilerinin sorumlu tutulacağını da belirtiyor Özgürmen Nazmi.

Dilekçede belirtilen bu açıklamalar, bölge insanlarının yaşadığı zorlугun örnekleridir. Bir taraftan köy koruculuğuyla bölge halkını karşı karşıya getirmek, kan davalarını yeniden körüklemek, sonu karanlık maceralar yaratmak, diğer taraftan da sorunları askerisel yöntemlerle içinde çıkılmaz hale sokmak gibi bir tehlike giderek büyüyor.

Korucuların silahları alınmalı

Bunu benzer bir başka örnek de-
oğandı. Bu hal bölgesinin dışında
kalan Urfa Birecik ilçesine bağlı Ku-
yucak, Derik, Akcahan, Tükür ve Zi-
yaret köyleri muhtarları Hacı Ca-
polat, Hasan Yavuz, Ali Kılıç, Ali

met Kılıç ve Mehmet Kılıç'ın Urfa Valiliği'ne verdikleri dilekçeyle yaşandı. Köy muhtarları, köy korucularının "Ağretler arası dışmaalık ve bazarlılık yarattıklarını" belirtiyor ve sınırları kaydediyorlar:

"Biz muhtarlar olarak, köy korucularının kimliği yoktur. Sevinçlerimiz tek (taraf), bölgemizde bu anlamda hiçbir anarşik olayın olmamasıdır. Yalnız (taraf) olarak eşyayı aşırlarına menzursuz alımın akrabalardan tesbit edilen köy korucuları, halkı tehdit etmekte, kuddileri dünyada aşiret mensuplarına iftilar istemektedir, güvenli kuvvetlerini olay varmış gibi yandırmaktadırlar. Eskiye dayanan aşiret kavgaclarının sonlanması için, köy korucularının silahlardan eberinden alınmasını istiyoruz."

Öte yandan, SHP Urfa İl Başkanı **Foridun Yazar** da, Birecik ilçesinde jandarmaya, polis ve köy korucularının halkın üzerinde baskı kurduklarını öne sürerek, "Bölgede olağanüstü hal uygulaması yoktur. O halde köy korucularının görevi nedir?" diye sorduktan sonra şöyle devam ediyor:

"Bu adamlar bölgede anarşi yaratmak için görevlendirildiler. Köylü göç hazırlığındadır. Bölgedeki aşiretler birbirlerine düşerse, bunun nedeni her türlü kanunsuzluğa yayan köy korucuları ve bunlara göz yuman jandarmadır. Devletin silah ile terör estiren korucular görevden alınmalıdır."

Sorunun çözümü gerçek bir demokrasiye bağlıdır. Bunun için öncelikle olağanüstü halin bölgeden tamamen kaldırılması, bölge valiliği gibi anayasada yeri olmayan bir kuruma son verilmesi, köy koruculuğu sisteminin kaldırılması gerekmektedir. [7]

► Halk Ordusu karın bir ayarın içinde kaldı. Çin'in genç evlatlarının daha çok demokratik hareketi açmasına başladı.

► Çatışmanın şiddeti, gösterimin başına verilmiş günlerle artarak sürüyordu.

Dünyada İlerişimin çok hızlı artışı ve Çin'de her gün 50 bin kişinin Hong Kong'dan Kuando'n'a girip çıktığı bir yapıda, bugünkü durumun çok fazla değişmesi de mümkün değil. Hareket belli oranda yavaşlaşsa bile, yönetim okyanuslara açılma pohihasını sürdürmek zorunda...

► Beijing Üniversitesi öğrencileri.

ladılar. Deng'in Kültür Devrimi sırasında yedinci kattan anılarak kötürüm kalan, sonra sakatlar derneği baykan olan oğlunu yolsuzlukları da gündeme getiyor. Bunlar çok hızlı partilerin arasında turladığı gibi, yayınlarda da yayılmaya başlıyor...

— Deng yerleşim çizgisinin başlıca savunucularından biri olarak tanınıyor. Bu olaylardan ve sizin deyişinizle emellerinizden sonra, perçinleyle söyleyebilir mi?

Arolat: Keşkilik Deng kendi iktidarı için savaşma noktasına geliyor. Ve Çinlilerin deyişle, "kalkınmanın atarını biraz tondürme" anlayışı öne çıkıyor. Yani bir kanat, "Bu kadar hızlı kalkınma olamaz. Bu bise enflyasyonu getiriyor. Atarji söndürmemize gerekli", diyor. Göstericiler bu yaklaşımı sorumsuz olarak. Başbakan Li Peng'i görüyorlar. Yolsuzluklar gündeme geldiğinde de, bufer Deng ve oğlu oluyor. Tabii bunlarla birlikte geleneğe biley de Zao Ziyang oluyor. Ancak sonuçta öyle olmadı ve ilk darbeyi yiyen Zao Ziyang oldu.

— Çin'deki değişim süreci için yaygın bir deyişlendirmeye şöyle: Çin perestroika'da Sovyetler Birliği'nin önünde ilerleyen, glasnost'a zorlonden geliyor. Son gelişmeler Çin'in glasnost'a çok geride kaldığını gösteriyor. Bu yaygın deyişlendirmeye söyleyebilir misiniz?

Arolat: Olay ya gelice: Çin yönetimi, Sovyetler'in yeni düşüncüye başladığı ekonomik yenilenme olarak, Kültür Devrimi'ne son verdiğten sonra zaten uygulamaya başlamış. Çin'de tarım kollektivizasyon bugün söz etmek mümkün değil. Tarımda çok malikâne, hasta ölümler, çiftlikler ve bunların sonucu olan çok zenginler var. Bu yüzden, Çin ve Sovyetler'in bakiyette bir farklılık söz konusu. Sovyetler Birliği'nde örneğin fikir bazında bir çöküşe uğulmaya geliyor. Çin'de ise, öne çıkacak planda bir zenginleşme söz konusu.

— Nüfusun önün suak olaylara karşın, Çin perestroika'nın aynı gelişme hızını sürdürebilip söyleyebilir mi?

Arolat: Söz edilemeyecek, zaten daha önce atıldığını. Çin'de yeni-

den yapılanmanın esas bölgelelerinden biri, bizim de gerip doğduğumuz, Şenzen bölgesidir. Orada her günün birinde, "Devrim burada çok hızlı geliyor. Atarji söndürmek zorundayız", diyorlar. Parti merkez komitesi de bu yönde hareket ediyor. "Yatırımlarımız biraz kusurcu. Değişikliği azaletiyoruz. Dışardan kaynak transferini azaltıyoruz. Simdi daha az üretice. Ama yine de devrimi sürdüreceğiz." diyorlar. Tabii devam ettirilecekleri ve devrim deklarıken ön olduğu konusuna da tartışma götürür. Şenzen'de, kapitalizmin kurallarıyla bir yeniden yapılanma söz konusuydu. Zaten buna Hong Kong'da da böylelikle birleşirecek şekilde, kendileri de aynı şeyi söylüyorlar. "Hong Kong'da kapitalizm var; bi-

ze kaldırıldığına, bu kapitalizm sosyalizme beşlebasacaktır", diyorlar. Tabii bunlar tartışılabilir konulardır.

Önümüzdeki dönemde ya Zao Ziyang'ın anlayışı kaybedecek ve partinin bir karada tasfiye olfıcağı ya da tersi olacak. Zao Ziyang ve arkadaşları her şeyi rağmen Li Peng ve arkadaşlarını tasfiye edecektir. Ya da çok yavaş olan Deng, bu hızlı değişime, kendisi ökelecektir. Hangi olay olursa olsun, gelişimin ana çizgisinde pek büyük bir farklılık beklenmemek. Çünkü, dünyada ilerleşimin çok hızlı artışı ve Çin'de her gün 50 bin kişinin Hong Kong'dan Kuando'n'a girip çıktığı bir yapıda, bugünkü durumun çok fazla değişmesi de mümkün değil. Hareket belli oranda yavaşlaşsa bile, yönetim okyanuslara açılma poli-

kasını sürdürmek zorundadır. Ve hiç dehişse şiddetli, yeni bir şey bulamaz kadar, bu sistem devam edecektir.

— Tian Anmen meydana dönüşüne dönebilir. Orada gürültülerini Çin'in bir ayarını sayılabilebilir mi? Hem okyanusların dehişindeki yayılma ve demokratik beklentilerle, hem de sayısını simdi Hing Kong'daki çokluğun dölümüne yol açan maca çatışma ortamıyla...

Arolat: Sanmıyorum. Çin 16 ayın eyletlin bulunduğ bir ülke. Bir ülkelerin bittirisi adeta. Her eyletlin kendi nitelikleri, sınırları var. Tian Anmen meydana bulunduğ Pekin'in de kendine özgü bir yapısı var. Tabii öne meydanı anlatmak gerek. Bizim Takdim meydana otuz kere carın, bu büyüklükte ama, temin bir meydan. O temin meydana bir ucuna Yaak Şehir'i oturur. Bir yanına kocamak bir parlamento binası dikin. Gerçekten insanı şaşırtan, 150-200 metre genişliğinde bir bulvarı da Yaak Şehir'i yanından geçirir. Ve meydana Çin devrimi bisece yayılmanın dışından O meydana daha ilk önemli sivilizasyon vermiş. O meydana 1 Mayıs günleri yayılıyor. Kültür devrimi yayılıyor. Bugün de süren bir baki noktası yayılıyor...

Ayrıca Çin'deki olay pek bunlara yerine atarak bir olay da değil. Sosyalist dünyada çok hızlı değişimler yaşıyor. Bir yanda Polonya'da Waleza'nın oy oranı yüzde 92'ye ulaşıyor, öbür yanda Sovyetler Birliği'nin perestroika ve glasnost, öte yanda ise Macaristan'da demokrasi yayılıyor. Dünyada sosyalistler ve sosyal demokratlar çok ciddi bir devrim içinde. Dışardan en etkin haber kuruluşu olan CNN'in bugünkü (5 Haziran) haber bültenlerinde Çin olayları, Sovyetler Birliği'nin deki doğal çar parlamansı, Polonya'daki seçimleri görüyorlar. Yani bu anda bütün dünyanın gözü sosyalist dünyadaki devrimde, değişimde, gelişimdedir. O halde Çin olayı, dünya kanjandirindeki gelişimlere bağlı olarak bir yere oturacak.

— Tian Anmen meydana'daki gösterilere katılanların yalnızca öğrenciler olmadığını anlatıyor. İşçiler hatta olmak üzere, halkın da yokun bir ligiti var. Bu ligitin bütün etkide yaygın olduğu söyleyebilir mi?

Arolat: Doğal ki, bu tar öğrenci olaylarında, halk desteği de söz konusudur. Damga kime ait diye bakılmıyorsa, ne yazık ki öğrenciler ait olduğuna görüyorlar. Ne yazık ki, diyorlar: çünkü ileritinden kopuk birerler, temel meseleleri değil aracıları ile ilgili bir olayda karar mekanizmalarını etkiler duruma gelmesi bence yanlış olur. Buna bürzen örnekleri dünyada pekçok ülkede vardır. Bu yüzden, başlıca adama düşünün kadroları gibi bir öteklik taşıyan gençlerin, doğrudan ileritine içinde yeralamayan gençlerin ağırık taşınması buna göre yanlış bir durumdur.

— Çin'in yaygınlığı bu sorunu ve sorunu, aynı zamanda aynı sorunu parçalamaya birim olmaları gibi ne sık gündeme gelebilir mi?

Arolat: Tabii. Bunun sonu simdi bir taraf öbür taraf ya sındırıp yok edecektir. Ya da grilim dönme çizgisinde, yavaşistim kadroları pro edip yayılmak zorunda kalacaktır.

nikleer mi?

Erdal Atabek son kitabında küçük aynalar tutuyor

"İNSANLARI GERÇEKLERLE KARŞILAŞTIRIYOR"

İnsanlar arasında birçok şey yaşıyorlar. Ve ben onlara yaşamadıkları, görmedikleri şeyleri değil, tam tersine, yaşadıkları ve gördükleri şeyleri anlatıyorum. Ama bunları yeniden görmüş gibi olmaları bile dikkat çekicidir.

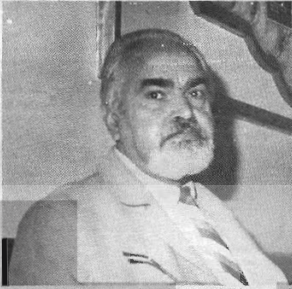
Erdal Atabek'in son kitabı *Kıy-kartılım Erkeklik Bastırımı Kadınlık geçitlerini* gülerken yoyunluyor. Üstün süredir Kadınca Dergisi'nde yazdığı yazılarında ya kadınlık kitabın ilk bölümü, ilk kez bu kitapta yer alan denemelerden oluşuyor. *Kıy-kartılım Erkeklik Bastırımı Kadınlık* Atabek'in *İnsan Sevgisi, Sözcük Sanatı ve Kendi Yurdunda Sürgün* isimli son dört denemesi kitabı. Okuyucu herkeşin anlayabileceği bir dille yazan Erdal Atabek, son kitabında da diğerlerini olduğu gibi insanı anlıyor.

— "Kıy-kartılım Erkeklik, Bastırımı Kadınlık" da yalınca kadınlık yok. Ama öncelikle onlara verilmiş. Bu seçim nedeninden dolayı abartılı mıydı?

Atabek: Şimdi bir defa kadınlara ilgili bir yazı yazmak nereden geldiği diye sorabilirsiniz. Olay şu: Türkiye değişen bir ilde. Bir geçiş toplumu yaşıyoruz. Kadınlık bence toplumun çok önemli bir dinamisidir. Birçok kadından çok dinamik. Ama erkek işlevleri var, geleceğe bakışları var, toplumdaki oldukça önemli bir güçleri var. Buna karşın toplumdaki işlevleri büyük ölçüde engellenmiş. Bu anlamıyla önce kadınlık değil erkek bir oluyordu. Şimdi değişen toplumda tabii kadın rolü de değişiyor. Eger, demokrasiye ulaşmış (işiyorsak, toplumdaki kadın dinamiklerini harekete geçirmek zorundayız. Bana katkıda bulunmak, yardımı olma zorundayız. Kadınlara yönelik yazılarımı temel prensibi budur. Tabii burada kadında kadınlık bilince vermek demek, aynı zamanda topluma da vermek demektir bence. Kadının kendinin farkına varması, kendi bilincinin farkına varması, kendi bilincini oluşturması ve bu bilinceyle hareket etmesi, arkadaşları, eşi, ailesi, sevdiklerini, hatta anne babasını etkilemek çok önemli bir işlev. Bu işlevin topluma farkına varılmasıdır işlevi diyeniyorum. Beni kadınlık konusunda yazmaya iten bu oldu. Ve yazdıktan sonra da gördüm ki, duygularımı, düşüncelerimi yazıyalımam. Toplumumuzun kadın kesimi çok daha açıklaçık, çok daha merak duyuyor, çok meraklı, çok meraklı olmaları da büyük. O kesime seslenmek için daha basık, şimdiki bile görülmeyecek, ama ileride mutlaka görülecek büyük yazı-yazıları var.

— Toplumun değişiminde öncelikle kadınlık veriyoruzmu?

Atabek: Kesinlikle önce kadınlık, doğrusu, birinci sıraya koyuyoruz. Çünkü erkeğin kendi başına

► Atabek: "Ben bir kitle yazıyorum, toplumun bütün kesimleri için yazıyorum."

gelişiminde toplamları bırakın itiraklılık var, kadın için de geçerli bu. Ama zaten genel bakışta kadın ve erkek toplumdaki gelişiminde ayrılmaz parçalar bence, birbirini bilmeyen parçalar. Burada kadının erkeği etkilemesi, erkeğin kadını etkilemesinden çok daha güçlü bence. Tabii sosyal motivasyonu bu.

— *Kitapla eğitim sorunlarına değerişiyorsunuz, insanın yetiştirilme tarzına, çevresine, yaşamda kılavuzluk ve bastırma aracı banyor. İnsanları böyle kısıplandırmalar içinde olmaları neye bağlıyormuz?*

Atabek: Bunun temel amacı gelecekte toplumların onay ve baskısı değil yaygınlardır. Zaten toplumda hangi kesimde, hangi olayla ilgili bakışları karşılaşırsanız karşılaşırsanız, temelinde toplumsal dayanakları ve toplumsal bakışları yatıyor. Burada eğitim, toplum için bir sorun, bakımlar her türüne karşı çıkış özgürlüğü, demokrasi, çağdaşlık gerektirir. Yani ben kadın haklarından yana olmayı sadece kadın haklarını korumak ve geliştirmek olarak görüyorum. Kadın haklarını korumak, kadını eğitimle kurtarmak, aynı zamanda topluma eğitimle kurtarmak, topluma sınırsızdan yararlamak demektir. Bana unutmamalı. Bunu çok da kısıtla derlerdim. Çünkü doğrudur.

— *Kitaban başlığında, "İnsanların yaşamına küçük aynalar tutuyoruz" diyorsunuz. Aynalar neden aynakı duyuyoruz?*

Atabek: Bence insanın kendini gördüğü aynalar çok önemli. Çünkü

bu gerçek. Çünkü insanlar genel olarak aynaya bakıyor. Fakat yazımda gördüğünü anlamaktan kaçınıyor. Kaçınıyor, kaçmak istiyor. Kabul etmek zorunda kalırsa da gerçekleri yerine getiriyor. Bunlar insanın gerçekliği içindeki kısımlardır. Özellikle baskı altındaki toplumlarda ve baskı altındaki insanlarda gerçeklerden kaçma oldukça sık görülen bir olgu. Baskı altında insanın psikolojik davranışına uygun bu. İnsanlar arasında birçok şey yaşıyorlar. Ve ben onlara yaşamadıkları, görmedikleri şeyleri değil tam tersine, yaşadıkları ve gördükleri şeyleri anlatıyorum. Ama bunları yeniden görmüş gibi olmaları bile dikkat çekicidir. Ve insanların yaşadıkları gerçekleri fark etmeyecek kendilerini açın korumak istemelerinin bir nedeni.

Ama bence kaçarak hiçbir şeye varılmaz. Tam tersine doğrudan doğruya, gerçekleri üzerine giderek, bu konuda çeşitlilikteki unsurları gözlemleyerek gerçekleri varılabilir. Bu bugün özgürlük diyorsak, demokrasi diyorsak, insan hakları diyorsak bunların sanılmamı çekmeye katılmayız. Bütün sözde demokrasiler hic bir şey sağ olamaz.

Onun için ben insanları gerçeklerle karşılaştırıyorum. Çok büyük bir sancı yok. O bakımdan insanların küçük gerçekleri farklemelerini istiyorum. Ve bunun için yazıyorum.

— *Kimi zaman da açılmaları yapacak gerçekliktir diyorsunuz?*

Atabek: Evet, Yani gerçekleştiren açılmaları değil mi? Ama

her okur algılamayabilir. Yani ben toplumun belli bir kesimine değil bütün topluma sesleniyorum. Bütün toplum için yazıyorum. His tamamdıgım insanlara yazıyorum. Önemli olan da bu bence. Ben bir kitle yazıyorum. Ben seçkin bir kitleye yazmıyorum. Bu görüşe sahip değilim. Bu görüşe karşıyım. Ben toplumun bütün kesimleri için yazıyorum. Böyle olucada da okuyan herkesin anlayabileceği bir dil kullanmak istiyorum. Size gerekizi gibi görünün bana açılmaları belki bazı okurlar için gerekli olabilir diye düşünüyorum yazmıştım. Nedeni budur.

— *İnsanların "savergileri, duygularını söyleyebilmeleri" konusunda çok önem veriyormuz.*

Atabek: Tabii çok büyük bir etkisizlik olarak gördüğüm için.

— *Biraz daha ağır mısınız?*

Atabek: Biz duygularımızı söylemeyen bir toplumuz. Duygularını söylemesi yaşamamız bir toplumuz. Duygularını söylemesi aşılamamızı bir toplumuz.

Duygularını söylemesi aşılamamızı bir toplumuz. Bu da duygularımızı söyleyemeyen insan ne yankı işi sosyal değer kaybeder. Onun için de duygularını söylemek asıldır. Sevginin duyguları aşıldır. Biz hep anlamıyoruz beklizler. Biz çok önemli bir eksiklik. Olgunlaşma baktirisi bence. Duygularımızı söylemekten korkmaktayız. Ve bu korkudan on yazgılar ve tabuları da aşılmaz. Ben bunu gelişimimiz bir yönümleri olarak görüyorum. Ve duygularını söylemesi yaşamamız bir toplumuz, çok daha kolay toplumdaki baskı altına alınabilirdiği görüyorum. Bu duyurduğumuz ve sevgilerimize sahip çıkmak, sevgilerimize sahip çıkmak, unutulmaması sahip çıkmak, bence, hayata sahip çıkmakla eş anlamlı. Ve birtakım bakışlarda karşı koyabilmemiz birer bir yolu. Eğer insanın birbirleriyle iletişim kuramıyorsa ve birbirleriyle ilişkileri kaybediyorsa bunda duygularını söylemesi altırmış oluyordur. Çok büyük önemli vardır.

— *Kadınca Dergisi'nde yazmaya başlamıştınız son yıllarda değil mi? Kadın hareketinin etkili oldu mu?*

Atabek: Oldu, tabii oldu. Bakımsız geçen yıl Türkiye'de ilk defa Birinci Cinsel Tansiyon Borsukullar Kongresi yapıldı. Üniversite ile de birleşti bir, konuyu kabul etti. Orada söylenen her şey kadın dergilerinin yıllardır beri söylediklerini geriyordu. Bence toplumdaki cinsellik tabuları kırılmasında kadın dergileri önemli bir işlev görmüşler. Yılların sayılamadığı kadar Her söze yazılacak yapılabildi. Ama ben yazıları değilim. Ve tabuları kırmanın, bilmiz özgürlükler, demokrasiden, insan haklarından

söz etmeye zaten hakkımız yoktur. Bunu toplumun herli kesimlerinde de görüyoruz. Aynı içinde gerçekleştiren değer yaygınlaştıran pek çok kişi sadece zihinsel olarak, teoride kendisinin çağdaş olduğunu düşünüyor. Böyle olmadığın görmek gerekir. Kadın dergilerinin gerekçesi önemli bir motivasyon. Ögesi olduğunu düşünüyorum. Benim anlamda toplumun birçok konusuna ilgili yazılar yazmam 12 Eylül sonrasında oldu. Biz 12 Eylül'den sonra çok konuşum pek çok yontim gördük. Ve bunları açılmaları bir göre oluyordu ben şahsen anlamdım. Örneğin *Kendi Yurdunda Sürgün* 12 Eylül sonrası insanın açılmaması. Ama bir 12 Eylül yaşamaması, bu've ebede olamazdı.

— *Kitaban sonunda, "Semi ben sevgiyorum bu sevgi benim özgürlüktür" diyorunuz. Sevgi ve özgürlüğe ilişkisini nasıl açıklıyorsunuz?*

Atabek: Bence sevgi tüm ille bağdır. Sevgiye gerçek anlamda diyebiliriz için insanın özgür olması gerekir. Kendisi özgür olamaz insan sevgili duymazlar ve sevgi adına pek çok yanlış duyuruya tabi olur. Oysa çoğu zaman sevgi de değildir. Sevgi birtakım özgürlükler. Ve sevgi gene bütün toplumdaki insanın üzerine karşılık beklemesini insanın hayatını açılmaması. Biz sevgiyi mutlaka karşı cinsten birisini sevmek olarak tanımlamış ve çok daraltmıştık. Sevgiyi bir anlamda deforme etmişdik. Oysa bence sevgi, hayatı sevmekle ilgili ve sevilen insan da hayatı sevgisinin kişi kayınlıktır. Yoksa sevgiye ilgili telafit edebiliriz için insanın kendisine ummaz çok yetkili aramamız adli sevgi değildir. Zaten bütün sevgi olmalıdır da kendimizi o illaki içinde bile kısırsız de gösterir. İnsanlar çoktu acıların birisinin nedeni de budur. Çünkü bizim toplumumuzda sevgi değil, sevgisizlik öğretilmektedir. Sevgisizlik kutlanmaktadır. Sevgi ayrılmaktır, kılınmamak, aşılmalıdır ve horlanmaktadır. Oysa bence sevgi insanın çok güzel bir eğilimdir. Ve sevgiyi sahip çıkarak özgürlüğünü yollarından bildirir. Ben sevgi diyeniyorum.

— *Gelecekte toplumunda kadınlar ilişkileri nasıl görüyorlar?*

Atabek: Toplumal işlevleri birtakım kuzaklaşıyor, birbirlerine iyi değil çok olanlar, birbirlerini iyileştirecek değil birbirlerini ürettirecek kabiliyet ve bunlara birlikte kabiliyetler ve bunlara birlikte kabiliyetler ve kadınlar olarak görüyor. Oysa bir toplumun erkek ve kadınlar bence böyle olmalıdır.

Barış Pirhasan, türk sinemasını krizini anlattı

"HERŞEYE RAĞMEN BİZE AİT BİR SİNEMAYDI"

Kriz baskıda ekonomik, ama bence kültürel krizin, ahlaki krizin de bu ekonomide büyük rolü var. Bir küçük esnaf piyasası krizi. Bir zanaatçılık çarşısının, arastırın yazlaşmasının sonuna gelmesi.

■ Füsün Öztürk Bayraktar

Sinemaya 1993 yılında senaryo yazarlığı ile giren Barış Pirhasan bugüne değin yedi film senaryosu yazdı. Anamın Yol Ömer Kavur'a, Ada Varlığı, Ah Be-Bindim, Asiye Nasir Karatürk'e, Değlimen, Kadınlar Adı Yok Adı Yok'ta. Barış Pirhasan en son senaryosunu kendisinin yazdığı ve ilk yönetmenlik çalışması olan Küçük Balıklar filmi üzerinde çalışıyor. Küçük Balıklar son dönemde türk sinemasının içinde bulunduğu krizden etkilenen filmlerden biri. Yapımcı OdaK Film'in iflas ile yarım kalan film hacizli durumda. Pirhasan Adım'la, türk sinemasının krizini değerlendiriyor.

— *Uzun süredir türk sineması için "krizle", "öldü, ömedi" şeklinde yaptır paylaşımlar, açıklamalar yapıyor. Son dönemde türk sinemasının içinde bulunduğu durum nedir?*

Pirhasan: Şu an'ın içinde yaşadığımız için sonunda olanı koymak çok zor. İçinde yaşadığımız sonuçları yazıyoruz bu krizle. Tabii ne olup biten hakkında, bütün sorumluluk ile bir iki laf etmek mümkün. O da ne.

Krizden önce bir "yükseleme" denemi yaşadık türk sineması. Seyirci arıttı, bazı filmlerinin oynadığı salonlarda türki filmi oynar oldu. Üniversiteler, gençler sinemaları türki filmlerini seymeye gelmeye başladılar. Bir Yedim Sergi, Dal Bir Kadın, Dağınak Vahşi, Pöhlüm, At Gl filmi çarşıyı genterdiyi aralar. Adı Yok'ta film çarşına başladığımız böyle bir dönemde. Ada Varlığı, Ah Be-Bindim çok büyük ilgi gördü. Bunların hepsi de bildiğimiz Yeşilçam koşullarında gerçekleştirilen filmler. Yeni teknolojiye bir adım, buçukte bir değişikliği söz konusu değil. Değişen neydi? En başta seyirci değişti. Seyirci yeni dejiştirdi Televizyon, sinema günlerini, 12 Eylül sonrasında gencilerin sandığı duyuların ve böyle bir sürü etkisini sonucu. Bir fikrileye konuşuyordum, birkaç türki filmi görmez, sevmiş. "Vahane filmi var, ama ben kendim hayranıma ilkin seyler göstermek hoşlanıyordum". dedi. İkin pör notkusu bu bence. 11. sınıfın kendi çekimlerini darsı para sahiplerinin bilmesi.

Son yıllarda yapılan filmlerin insanların kendi hayatlarını görme usulüne karşılık veren bir sinemamız varsa, değişen başka şeyler ne-lerdi?

► Pirhasan: "Çok seversen yapıyorum bir profesör Türkiye'deki, dışındaki insanları da ilgilendiriyordun insanıyordum."

Pirhasan: Daha şehir konuları işlenmeye başladı. Türk sineması sağlığı bir berraklaşmaya başladı denir. Varatıcılar daha kendilerine ait, yapmaktan hoşlanacakları şeylere yöneliyorlar sanırım. Halk ne ister diye düşünmek yerine, kendi sorunlarını ve kimliklerini oya noktası olarak alma eğilimi. Halk ne istiyor, hele ki halk neyi anlar, gibi, bence biraz geri çekali bir bakış açısı terketmek gerekiyor zaten. Halk bir sürü şey istiyor. Tek bir şey istemiyor ki. Halk porno filmleri de istiyor. Dizi filmler, komedi filmleri, cinayet, aşk dizi, 50 milyon istek, düşünce duyuruk v.b. var. Halk her şey istiyor. Omu için ne "İnterdiği" tarıyına götürür. Sen neyi yapmak istiyorsun? Ouu yapıp bınaz da jansına razı olacaksın, tutar ya da tutmaz. Hele de banko ata oynamak biraz komik, sanat düşünce-i değil bu, tüccarlık. Üstelik sinema daha çok tüccarlık.

— "Küçük ticaretler" diyorsunuz. Sinemamız krizi yalnızca ekonomik nedenlerle mi dayanıyor?

Pirhasan: Kriz baskıda ekonomik, ama bence kültürel krizin, ahlaki krizin de bu ekonomide büyük rolü var. Bir küçük esnaf piyasası krizi. Bir zanaatçılık çarşısının, arastırın yazlaşmasının sonuna gelmesi. İy ki türki varolan geleneklerimiz de yıkılmadı, yapıpçılarımız on plana çıkmaları. Bir-iki tane iyice dokunan maaşlı kenderlinin bu havası kapıyor, çok küçük bir sistem üzerinde iş yapmaya devam etmeleri sonucu (üstelik çok yüksek teknolojiye rekabet edememeleri bir yandan bu alana göç etmişlerdi. Bu simli dırılınca bir şey, çünkü bu

"lojuncu" çok değerli birikimleri, önemli gelenekleri vardı. Her şeyi rağmen bize ait bir sinemaydı, eli, diyorum çünkü, bundan sonra bir kere daha oyle bir türk sineması oluşabilir kanısında değilim. Temelden dejişecek işler.

— *Bu küçük esnaf piyasası, yani sinemamız nasıl bir yapıya var-
dır? Sonuçları bugüne kadar bir biçim-
de yusuman krize nasıl girdi?*

Pirhasan: Bu kriz nasıl oldu? Çok basit bakalım: Yeşilçam'ın pa-nası hiçbir zaman genişletilmiş yendi-
ne içinde sınırlanıyor. Her za-man dışa taşmırdı. Bu, para kaza-nanların çıkarı etmesi değildi. Yapı-sal olarak dışa taşdıran bir bünçe. Tefecilere para kaptıran, da piyasası para kaptıran, devlet kurucuları onemlere zorlamıyayp yüksek ver-giler, ıthal maddelere para kap-tırın, salon sahiplerine, arazi rantına para kaptıran bir piyasaydı. Video çıktı, pa-nı yarattı. Sonra diyoruz yeni bir kazanç kapısı olduğu an-la-mış ama yanlış anlaşıldı. Para ge-tiriyor diye bir iki ki yeni dırcan filmin yamına 30 tane fecat video filmi çıkardılar. Bir buçuk saatlık konulu film 10 milyona maaşlık kurnazlığın göstergesidir. Kendi bi-
dikleri dal kesitler. Miller filmi de
ama oldu. Halk olarak battı bu iş-
de. Bu gidişle karış duracak bir ya-zıhane olamaz mıydı. Bir tanecek bi-
le? Olabilir, olamazdı işte. OdaK Film'den ben böyle bir şey umu-yordum, gerekten kendi arar hataları
bugünkü duruma gelinceye, belki
de barmatınas neden oldu. Yap-tıkları on büyük hata da bence ku-ralları boyan çmşleriydi. O kural-ları uyutukla kütülediler ve bedeli-

ni de en gerer kenderleri odıyollar.
— *OdaK Film kuralları yusumay-
dı, ne yapılabirdi?*

Pirhasan: İkin yine batardılar. Ama bna sorarsan hayır. Nasıl Habab'de bir Cumhuriyet gazetesi var. Be-ğeniyorum, beğenmiyorum. Krize gidiyor, dırılıyor ama, hep va-yıncılık için de ayın şey söyleme-li. Film piyasada daha oynak bir alan tabii. Ama Türkiye gibi 50 mil-yonluk bir Doğu ülkesinde bütün piyasası ya anda dev gibi gelen Ame-rikan şirketlerin kaptırılması, pek bi-nimli yapıyoruz. Türkiye'nin po-tansiyelinde bna dırcenok güçler olduğuna inanıyoruz. Ama böyle fırsatları kaptırıyor. Görülmeyecek şey değil ki, bu herifler geliyorlar-dı. Mutlak olumsuzluk olarak da değeriendirilmiyoruz. Belki bu Amerikan şirketlerinin de getirece-ği seyler vardır. Belki bir standardı, belki bir teknoloji. Gerçi hangi alan-da bunlar bize teknolojik veridiler ki bu alanda da verinler, yine de belli alt yapıları kurabilirler.

Uzunlunusla gırevten çok önemli bir konu: Yeşilçam emçiklerinin duruma rekabeti çok alandır. İsko-lunus emçikleri perşan halde. Fak-riklar dırcın yapıyor, işçiler sokak-lara dökülüyor, açır diye. Yeşilçam işçisi ya anda aç, TKT ve reklam pi-yasasının iş yapılabiler biraz karış-dırıyorlar ancak. Çok büyük se-mirir vız ne dırcınlarıktı var, be-siciklaları, ne de berhangı bir gü-vençlerdi. Verili ya da yabancı bir-likleri bremiy yaparsa bu insanları ka-rınları doğuracak ve daha insanca ko-sulları için mibadele gücü bulabile-

cekler. Mesleki olarak da ilerleme olanağı bulacaklar. Az şey değil.

— *Endüstrileşmemiş bir sinema, her şey gelip paraya dayanıyor. Yeşilçam işçisi, oyuncusu, yönetme-ninden değil bu krizle...*

Pirhasan: Sinemamız mesleki belki de bir prodüktör meslekidir. Türkiye'de prodüktör, doğru dürüst prodüktör çok az. Nezaketinden çok az diyorum. Sinemaya bakınca boynun boya bir toplulmuş yadı-gırılır. Bu sinmaya bakınca cesareti olan para sahipleri çıkmadı. Dünya finans kapitaliyle ortaklık kuruyor-lar ama, sinmaya bakmıyorlar. Ya-zırcı kapitalistler!

Belli bir kültür, dünyada ne-ler olup bittiğini izleyen, mazeret yap-madı bululan, ferki bir yapatı arama lezzetine sahip gerekçen ö-gürtük, demokrasi isteyen (sinema başka türlü olmak) insanlar ge-çer. Elçenme duygusu geliyor, dırc ko-rablen, yazırcı olmak isteye-
"ben kalender meçrebin." jarkını hatırlatın bir tanımlama oldu galiba...

— *Amerikan sinema şirketleri Türkiye'de piyasayı girdiler. Sinema çevrelerinde kriz kader çok ko-nuşuldu bir diğer konu da bu. Ame-rikanlar ne yapacak Türkiye'de?*

Pirhasan: Krizi filmi için büt-
tün dünyada parça arıyorlar. El, Türkiye'de kosokos bir ülke, muaz-zam alem potansiyeli var. Bu piyasa ile geirmeye çalışıyorlar. Olan sonra, video piyasamın de ge-çirecekler. Simli kendi filmlerini iş-letmeye başladılar. Elç olamak Do-kümlenmalar", konu Yagmır Adam". Odiğer aktör geniletecekler. Bunun dışında belli birda film yapıpca-
kılar, filmlerinin bir kısmını bunda çeke-cekler. Burayı doğai bir plato ola-
cak kullanacaklar. Ama Türkiye'de ki yaratıcı güç kullannmaları ge-çir-
— *Türk sinemamız işçisi bugün ya-pıyor olarak söyleyen peş krizle ol-
duğu. Bu krizi gelirdi bir şey ola-
cık. Ne kılınan çözümlerecek, ya başka piyasalarda olduğu gibi pöke-
cek. Çözüğü ne demek, çözüme ne olacaktı?*

Pirhasan: O kadar krizi ve fo-jallığına bir yapı var ki, yeni bir şey-
in ortaya çıkması için çoktan belki
ki ilyi olalı. Ama, gerekçe hiçbir
çokluğun öyle uzan boyu sevinmek
de altılıca değil. Çözüme jana yarı-
rı bu iş böyle yapıyor diyemeyecekler
arık, yok arınacaklar. Ama, adam-
ar adam cıncıncı da buna ola-
canı gerek arınacak, buna gerek kal-
madı. Üstelik bu kurumlara çok-
konu-yı yazırcılar yapılanabilir-
dik. Koryayıcı biryizeriyin olur-
du. Allahın emri değil, yeni yapı

adamlar

Seha Yüzyıl ve Tuzat A.Ş. Adına Sahibi: Şekit Çelik □ Genel Yayın Yönetmeni: Umar Coşkun □ İşletme Müdürü: Adilhan Tuncel □ Yönetim Kurulu: Semih Güneş □ Yürütme Kurulu: Feri Özgür Bayraktar, Feri Özgür Bayraktar, Özgür Demirel, Semih Güneş □ Yönetim Yürütme Kurulu: Semih Güneş □ No: 44, Kat: 4, Sultanahmet-İstanbul Tel: 516 11 79 Fax: 516 11 79 □ Ankara Temsilci: Özcan Kırgeç □ Ankara Büro: Marasma Sok. No: 16/16, Şişliye Tel: 135 36 08 Fax: 135 36 08 □ Ofset Hizmeti: Etili 527 77 78 □ Banka: Son Havadis Web Ofset 575 35 60 □ Dağıtım: Gamedis □

Olof Palme'yi öldürmekle suçlanan İsveçlinin duruşması başladı

PALME'Yİ 42 YAŞINDAKİ ALKOLİK BİR GİBİ SABIKALI MI ÖLDÜRDÜ?

Komünist parlamenter Svensson, cinayeti araştırmak için kurulan Edenman Komisyonu içinde görev almıştı. Svensson'a göre cinayet, uluslararası bir komplo sonucu işlenmiştir ve 42 yaşındaki sanık, kendini savunamayacak denli sabıkalı ama, bu konuda suçsuz biridir.

Görün Üçün-Stockholm

Önce, 33 yaşındaki ağır sağır bir İsveçli spot tıklamaları üzerinde topladı. Ardından, PKK'lı oldukları öne sürülen bir grup Kürt, Daha sonra, ileri teknoloji ürünü olan İsveç silahlarını İran'a gönderiminden Palme tarafından kesilmesi üzerine tepeleri atan mollaların kırarak bir katil kullandıkları tezi ortaya anıldı. Hemen ardından, "kronik Palme düpmansı" olarak tanımlanan iki polis anıldı. Sonunda, İsveçlilerin deyimle, "A-takımı üyesi", yani alkolik, ezazlar ve yasadışı bir adam buldular. Başında "42 yaşındaki adam" olarak anılan ama, adı her gazeteci tarafından malum olan bu kişi, yalnızca "belirtilere ve taktiklere" dayalı olarak, mahkeme önüne çıkartılıyor. Süç silahı, herhangisi bir kanıt yok.

Duruşma 5 Haziran'da başladı

Olof Palme'yi öldürmekle suçlanan ve her aydır gözetiminde tutulan 42 yaşındaki İsveçlinin duruşması 5 Haziran günü başladı. Duruşma Hain ve Jörgen Almqvist adlı savcılar tarafından, "Olof Palme'yi öldürmek, Lisbet Palme'yi öldürmekle karıştırmak, toplum için tehlike oluşturmak ve belirsizlik" suçlarıyla başladı.

Savcıların elierinde, sağır bağlayıcı kamflar yok. Buna karşılık, üç ayrı grupları toplamın 12 tuncu, sağır cinayete kullandıkları bir neveler, i edime ve kullananın bilmesinin, savcılara sahip olduğunu bilmesinin ve çinli bir güçle suçla Olof Palme'den nefet ettiği söylenmiş olmasına, savcılara sahip oldukları için yetli belimiydi. Tanıkların Lisbet Palme'de (ama, polisler yemin yastımlarından sonra, karıştırmaları çıkarılan çinli ünlü kişiler arasında seçip çıkarılmamışlardı. Lisbet Palme ise, tanığı video filmde görüyor, tanığı, Samira sekere yüzüyor, tanığı, yıllarca süregelen madde ve alkol kullanımı sonucu yitirdi. Tanıkların deyimle, korku-kusku bir kişi ilemlerini vermesi, olayın karışıklı olduğunu olmasına karşın, tanıkların adını tanımlarına yardımcı oluyor. Savcıların elinde ki diğer bir kanıt, sağır olan ama kendisi biriktirilmiş herhangisi bir kimse olduğunu olmaları.

Lisbet Palme

Cinayet doğusunda, Lisbet Palme'nin acımlı sözlerle verdiği ifade de yer alıyor. Bıyın Palme, samimiyet, "Güderlini dikkate alan, emarek kemikleri çikmek, net duduğı beyaz, kısa boyuna ve omuzlarını kasarak döşeyen" biri olduğunu söylüyor. "Kısmen yakın emarek ama, Güney Avrupa'da görüleninden farklı. Kaçmadın önce ölüme hakın, sanki bir kaçırıp basırmadığını kontrol etmek isterseniz. Ardından sekerek koştu."

Savcılar arasında 14 Aralık günü videoda bir bir numaralı olarak 12 kişiye kerebana bakan Lisbet Palme'nin, o kez 8 numara taşıyan 42 yaşındaki adamı hemen ayırtı ve çinli açıklıyor. Bandın bitiminden sonra yunları söylemiş: "Kimin alkolik olduğu konusunda 8 numara. Evet, 8 numara. Benim daha önceki karlımları sayıyor. Yüzyılımı yapmış, güderli ve diğer ürperti yüzü."

Marten Palme

Olof Palme'nin oğlu Marten Palme'nin sanki ile yetiletilmiş de doğuya yer alıyor. Olay geçici Palme çinli ile birlikte sinemaya gidince Marten Palme, 14 Aralık günü savcılar arasında ama doğrudan doğruya yapılan yastımlarından, 8 numara, aynı ayar ediyor. Sinemaya giderken, aynı cadde'deki bir kilitlerin önünde çinli kilitlerin "hinden ilen çinli ve Lisbet çinli baktığını" söylüyor. "Çok meraklı bir hali vardı. O yüzden alında kaldı." 12 kişi arasında 8 numara gösterdikten sonra şöyle konuşuyor: "Benim, evet, gıyret sıkı olarak baktım; nedene ile bilimin ama, gıyretlerim, gözünden... Evet, katil umuñ birine yüzüne sahip."

Lisbet Palme bir o da, 42 yaşındaki sağır o da ama tanığı bir o da zaman olmadığını inanıyor. Savcılar, bir o da sonunda kırıldığını mahkemede kanıtlayabilmek için söylüyorlar.

Cinayet Nedeni

Birçok kez adam yunları, ölümle tehdit etmiş, domine, harakiri, ruhsatsız silah taşıma, yasadışı madde alması gibi çinli ayar suçları da bir geçmiş olan samimiyet, daha

çok yunları 'çinli' biri olduğu biliniyor. Politik herhangisi bir örgüte ilgili olmadığı kesin. O zaman, İsveç'te "bomba" olarak tanıyan ve üç ayrı bombalama eyleminden Özgür ve ya yunları bombası Özgür ile birlikte olan bir sabıkalı, bir çinli çinli olduğu sanılıyor. Sosyal demokratlardan ve onların getirdiği vergi sisteminden nefret eden bu kişiyi yakalamasından sonra, 42 yaşındaki adamı Palme'ye düpman olduğu ileri sürülüyor. Çok mahfilike silah edinebildiği, bilinen bir gerçek. Olay günü, Palme çinli rastlantı eseri gördüğü, onlar film seyretmelerken silahı olan bir arkadaşına giderrek cinayeti işlediği revölver edinebiliş sanılıyor. Cinayet silahının, güvillerinde barut ya da kan izinin yokluğu, bu savcılar kanıtlarının güvilleriyle. Bilinen tek şey, sağır o gece ölümleri işlediği gibi cinayeti suçludun önce evine döndüğü, en az 1 saatinden fazla geçtikçidir.

Diğer İtupların artık bralıyor

Olof Palme'yi öldürmekle suçlanan arasında, PKK'lı olarak tanınan Kürtler başta geliyorlar. Cinayeti araştırmacılar, Kürtlerin keşiflikle ve tümleyle atıldıklarını söylüyorlar. (Stockholm'ın eski iki

yor. Ne ki, bu komada dediklerine destek olabilecek bütün tanıklar, ya bir şey anımsamıyorlar ya da tam yeri lafalar ediyorlar. Olof Palme için "Alışkın daha herli" ve "Daha önce vurulmuş olmasaydı, gider ben vururdum" dediklerine de kabul ediyor. "Kafam yerindenken bile böyle bir laf etmem ben. Eger etmiş olsaydım, 50 milyon kron arıma-nın almak için hemen libar ederler-di."

Yüzyılın fiyaskosu mu?

Olof Palme'nin öldürülmesinden sonra görülen, onun birisi girişimlerini sevmeyen, Sovyetler ile yakınlaşma politikasını benimseyen çevreleri çevrilmiştir. Asırı sağa "Avrupa İli Partisi'nin, Palme'ye düpman olduğu ve CIA'nın tesliğ ile kırarak bir katil kullandığını olabileceği ileri sürülmüştü. Komünist parlamenterler Jörgen Svensson, cinayeti araştırmak için kurulan Edenman Komisyonu içinde görev alıyordu. Svensson'a göre cinayet, uluslararası bir komplo sonucu işlenmiştir ve 42 yaşındaki sanık, kendini savunamayacak denli sabıkalı ama, bu konuda suçsuz biridir.

İsveç'in en büyük saha gazetesi Dagens Nyheter'in 30 Mayıs günü yayınladığı bir makalede de ya görüşer yer vermektedir.

"Mahkemeye hereti çinli de, biter için de, biteri sırasında özel duvarlarımız, kişisel teorilerimiz ve politik idareleri yorumlamam söylemekle güç olacak. (...) Palme'nin katil olarak gözetiminde bulüne getirdiğine katil idi. 42 yaşındaki adam hiç ayırmıyor. Palme için herkesi iyileşme köklü duygular heriyordu ve cinayeti iyilerin korkunç ve sarımsı bir olay ki, altında yatan nedeneğin güçü boyutu bir neden olduğunu düydük: Uluslararası teorizm, yunları bir kilit baktı Özgür, aynı çinli ve polis içinde düşenlerin bir komplo. Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin, bilimsel bir düydük karıştırmaları bir komplo, Şimdi 42 yaşındaki karışında, bir çinli düydük ki cinayeti. Plazur bir etken, politik bir derinlikten hemen hemen yokmuş, her para emare bir katil ve her para emare bir neden. Gözetiminde yunları bir kilit baktı. Olof Palme'nin,